

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Christophori Longolii Lvcvbrationes

Longolius, Christophorus

Lvgdvni, 1542

Christophori Longolii Epistolarvm Liber I. Christ. Long. P. Bembo S.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69441](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69441)

CHRISTO-
PHORI LONGOLII
EPISTOLARVM
LIBER I.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

SI QUID hic esset quod te scire oportere existimarem, scriberē id ad te cum libenter, tum pluribus etiam uerbis diligenter. Nunc omnino eiusmodi res nostræ sunt, ut quid tibi literis meis significē, plane non habeam. Nisi illud fortasse scire uis, me ad hanc diem tuas ad tuos literas expectasse, ut Patauium proficiscens, aliquod scribendi argumentum inde colligerem. Scripturus eras tu quidem Pisauro, sed nihil adhuc illinc. Suspiciabantur tui cum has exararem: te iam Florentiam, si quidem Pisauro eò rectā profectus esses, uenisse. Ego autem has tibi Romæ redditum iri: ubi uelim negotia nostra ita cures, ut & ego semper speraui, & tu te facturum mihi recipisti. Illud uero an epistola magnopere dignum sit, haud equidem scio, non mihi tamen prætereundum existimaui: ut cognoscas quo par sit animo, tuos absentiam tuam tulisse, cum uel bestias discessum tuum luxisse uideamus. Scito Bembinum delicias tuas desiderio tui penè extinctum esse: certe dolorem quē ex absentia tua cōtraxerat, nobis & bidui inedia, & perpetuo ululatu discursuq; testatus est. Nūc etsi ad cibū, nōdū tamē ad pristinā illam suā alacritatē redijt, mœstus semper, et ad cōtrectationes blāditiāq; nostras subringēs. Tu

m 4 cur

cura ut ualeas. id enim & nos facimus : ac simul operam dabimus, ut ne frustra cōsuetudine, conuictu, consilijs tuis usi unquam uideri possimus. Saluta mihi cōmunes amicos: simul & illud quidnam sit fac intelligam, quòd me nōnuli comuniscuntur de ingenijs Romanorum interrogatum, respōdisse, Non crepare mōtes. Ego enim cum id nunquā dixi, tum uero cuiusmodi sit intelligere nō possum. Vale. Venetijs proficiscens, XIII. Calend. Maij.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

Literas quas ad me Florentia quinto Calend. Maij dedisti, accepi ad nonum Calend. Iu. per breuicis quidem illas, sed mihi sanè longe gratissimas : ut cui nihil optatius esset, quàm de te, ex te ipso aliquid tandem audire. Nam postquàm Venetijs profectus eras, nihil neq; à te neq; de te in eum diem, ad me quidē perlatum fuerat: neq; uero poteram tibi à nauigationis itinerūq; difficultatibus nō magnopere timere, qui te cum tuapte natura haud ita firmū, tum ex uetere illo & difficilimo morbo nondum plane cōfirmatum, in uiam dedisses. Leuasti itaq; tu me magna sollicitudine: liberauit autem plane nuper frater tuus, qui te pridie Non. Mai. Romam saluum incolumemq; uenisse affirmaret, quo plane nūtio tanta sum letitia affectus, quanta par est eum qui te cū nascentis laudis suæ fauorē agnoscit, tum speratæ dignitatis autorem fore cōfidit. Profecto nisi me fidelissimis atq; amantissimis consilijs tuis iuisses (ut cætera dissimulentur, quæ & maxima & innumerabilia sunt, tua erga me merita) non modo is adhuc essem, qui anno superiore eram, hoc est uia qua ad bene dicendi facultatem iter est, omnino ignarus, sed ne sperare quidē ullum mihi studiorum meorum fructum unquam licuisset. Quod eò quidē pertinet, ut intelligas quam mihi salus tua

cure

curæ uel sit, uel esse debeat: si modo is ego sum, ut plane sum, qui officium meum, memoremq; erga benemeritos animū libenter præstare soleam. Bolducus hic aliquot dies nobiscum fuit: nobiscum inquam, quòd domum nostrā familiariter uentitavit, horasq; multas suauissimo sermone nobiscum consumere sit solitus. Is cum me sæpe inuitatū, ad cœnam aliquando tandem perduxisset, lauteq; ac splendide accepisset: ad extremum à me etiam contendit, ut opibus suis perinde atq; tuis uterer. quod quidem utrum ille sua sponte, an commendatione tua adductus fecerit, haud equidem scio. Vtrocunque modo, siue etiam utraq; de causa id fecerit, uelim per literas tuas intelligat, cum humanitatem, studium, officiumq; illud suum mihi fuisse gratissimum, tum uero me sibi nificas apud te gratias egisse. Pari liberalitate nobis & animum & domum suam patefecit Nauagerius noster: qui nos hic etiam Calend. Maij uisit, atque ut te suis uerbis salutarem, magnopere rogauit. Prosequebatur Lud. Foscarum Vincentiam, eodem itinere Veronam profecturus: atque si res ferret, illic cum Turrianis fratribus æstatem consumpturus. Ego uero cum ad Id. Maij Venetias nauigassem, etsi Octauiani Grimoaldi hospitio sum usus, sui tamen domu tuæ, atque apud te esse ut uolumus, id est, rectissime, omnia cognoui. de quo, etsi tuorum literis multorumq; nuntijs crebro sis certior, putauit tamen mearum esse partium ea de re aliquid ad te scribere. Dedi ad te epistolam Venetijs proficiscens, sub id fere tempus cum tu Florentiam aut iam aduentaras, aut certe appropinquabas: ea tibi reddita fuerit nec ne, si adscripseris, gratissimum mihi quidem feceris. Nos hic interea dabimus operam, ut quam de nobis prædicatione tua concitasti expectationem, hanc sustinere ac tueri ali-

m s quan

quando possimus. Vale. Patavij, IIII. Calend. Iunij.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

Per paucis diebus ad eas quas tu ad me Florentia literas dedisti, rescripseram, cum mihi alteræ abs te Roma sunt redditæ: in quibus me illa mirifice delectarunt, cum quæ in eandem quidem cum superioribus ratione, sed multo mehercule subtilius luculentiusq; scripta erant, tū quæ de amica Pont. Maximi erga me uoluntate significabas. Illud uero mihi tam gratum fuit quam minime expectatum, quod eum meis uerbis ueneratus esses. Nam cum ad ipsum nihil omnino literarum dare sim ausus, ne summæ eius occupationes interpellarem, cupcrem autem me illi & gratum & memorem probare, nec qua id ratione assequerer mihi in mentem uenisset: reperisti tu uiam, imò uero conficisti ipse per te ex sententia mea negotium, cum nihil facile minus sperarem, aut omnino iam cogitarem. Sed hoc plane tuum est mi Bembe, non ita denique amicorum rationibus consulere si admoneare, sed omnes eorum cogitationes officijs tuis præuenire atque superare. Nam ut etiam pecunia ex Principis fisco mihi prærogaretur, curasti: quod quidem ipsum sanè sum admiratus, neque tamen ex ea quam tu fortasse suspicaris, parte, quòd nihil huiusmodi postularam, etiam speraram: sed quia non horum est neque temporum neque morum, æs alienum ad diem dissoluere, nedum gratuitam pensionum pecuniam præsentare. Pari te diligentia in ijs usurum esse confido, quæ tibi de me cum Ioan. Pino Regis Franci legato sunt communicanda. Aderit ipse ultro: ita enim pollicitus est. Incumbite (quæso) in eam rem, atque inter uos commentemini, qua ratione fortunam nostram subleuare, & pontificijs me beneficijs ornare possitis. Ego enim ab omni alia cogitatione auer

ne auer

ne auersus, curas, studia, sensus denique omneis meos, ad excolendum ijs literis animum te autore traduxi: in quibus si quicquam profecero, potero tua quidem sententia, amicorum meorum non sustinere modo gratiam ac tueri officia, uerum etiam remunerare atq; illustrare beneficia: ut ego uero suspicor mihi desperandum non erit, quin eis tam magno sim aliquando ornamēto, quā ipsi mihi præsidiō extiterint. Aduentu tuo refrigeratos esse iniquos leuissimorum hominum de me sermones ex literis M. Antonij Michaëlis nuper intellexeram: ex tuis hoc amplius cognoui, cuiusmodi id tandem esset, quod in me contulissent. Res plane ridicula: sed meo tamen nescio quo fato, ex istiusmodi nugis tragœdiæ nobis istic quotidie excitantur. Atqui non tam sum miratus homines sui simulimos ista aduersum me comminisci, quā uiros quosdam plurimis atque optimis artibus ornatos huiusmodi rumoribus commoueri atque in me etiam incitari. Sedasti tu quidem hosce rumores tuo aduentu. sed quid mi Bembe, si tu aut Romam omnino nō uenisses, aut mihi parum amicus esses? Iterum, opinor, in inuidiā crimenq; absens uocarer, uel indicta potius causa innocens damnarer. Scis enim quod etiam apud te frequenter sum questus, fortunam cum natura mea pugnare, huiusmodi ratione fieri, ne mihi quicquam assumā, quod iure possit, nō dico boni, sed omnino maleuolentissimi cuiusquā animū offendere. Illius iniquitate mihi usu uenire, ut uitæ meæ cursus, aut potius hic noster secessus, quālibet obscurus, minime certe inuidiosus, maleuolorum obtrectationibus facile pateat. Si Italos odissem, nūquā profecto relicta domo, patria, breuiter meis omnibus reclamantibus huc properassem, ut cū Italis in Italia uiuerē. Si de Roma le sentire, cuius Rom. neq; esse neq; numerari sanè uellem.

Ver

Verum quoniam de his cum eodem Michaële, eo consilio nuper pluribus egi, ut eos meis uerbis doceret atq; cōmoneretur, ne sibi quicquam de me temere persuaderi sine-
rent: supersedeo ea ad te scribere, quæ mihi nunc in mentē ueniūt: ueniunt autem mihi crede, quamplurima: sed nolo tibi molestus esse. Tātum te rogo, ut tuam in me defendendo cōsuetudinem mihi præstes: & istorū criminibus, quod te facturū ostendis facisq; resistas. Quod de P. Paccio scribis, id huiusmodi est, ut ea quidē uir ille nostri amātissimus dixerit, quæ & ipse fortasse cupiat, & ex re mea fore existimet, nō autem quid ego statutum habeam. Statui autem (quod quidē inter nos liceat dicere) nisi quid aliud accidat, hoc ipso, cuius mihi potestatem Pont. Maximus liberalitate sua facit, ocio perfrui: idq; uel ut tibi morem gerā, qui hoc nostrū institutū mihi probare semper es uisus, uel quia ipse ego huius consilij maiorē in dies singulos, nescio an fructum, uoluptatem certe percipio. Hinc porro in cum sermonem Pacciū uenisse opinor, quōd Mariano Castella-
no, ut Florentinorum cōditiones acciperem, à me uehemēter etiam atq; etiam petenti, per literas respōderim, nihil me tāta de re prius esse cōstituturū, quā affineis meos cōsuluissē: ijs autem rem aut non probātibus, aut etiam extrahentibus, me meo consilio esse usurū, atq; in amicorū, quos mihi in Italia cōparassē, potestate futurū. Fac (ama-
bo te) legas quam in hāc sententiam ad Marianū epistolam scripsi. nam ad Paccium ea de re ne uerbum quidem, quando nec ipse ad me quicquam. Videbis me eo commento usum, ut si præcise et sine ulla exceptione quod petebatur negassē, ne illi me aut superbū, aut insanū suspicarentur, qui tanta, eaq; amicorū opera mihi confecta com-
moda præmiaq; insolenter repudiare. Ad collegā tuum o-
mnino

mnino scripſiſſem, niſi conſtans fama iam multos dies hic percrebuiſſet, eũ ſimul atq; tu Romã ueniſſes, in prouinciam ſuam eſſe proſectũ, cuius rei (ſi tibi nõ eſt moleſtum) uelim me facias certiorem. Vale. Patauij, J I I I, Id. Iun.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

EPiſtolæ argumentum ad te nullum proſus haberem, niſi id mihi Flauius noſter ſuis ad me literis præbuiſſet. Ad hunc enim cũ mihi omnino literæ dādæ eſſent, quæ quidem niſi per te commode ei reddi non poſſunt: eſt cit ſanè, ut ad te etiam eo nomine ſcriberem. Leue (inquiēs) argumentum. At quod ad te ſcribam aliud plane non habeo: niſi tu fortãſſe illud ſcire uis, ut certe uis, quo modo hic æſtatē traducamus. Traducimus autē, mihi crede, ſumma cum uoluptate. Diem enim ita conſumo, ut matutinas horas Latinis lectiunculis tribuam, prandium trigonali pila condiam: non quo noſtræ cuiusmodi ſint menſæ, ut hoc condimenti genere magnopere indigeant: nec enim multum uel ſplendore uel lautitia ueſtris cedunt: ſed ita ualeitudini noſtræ libenter conſulimus. A cibo tempus uarijs ſermonibus ducitur: poſtea dum ſe calor frangat, leuiter meridiamur. quietem Græcæ, & interiores literæ excipiunt. Sub hæ eadem pila in cœnam exercemur, ſed meo ſanè arbitrato, id eſt, uſq; ad ruborē, citra ſudorē. Reliquas diei partes ueſpertina ambulatiūcula, eaq; aut propter aquarũ decurſus aliquos, aut ſpatioſis in campis lentæ ſibi uendicant. Quòd ſiquando maiore æſtus ui urgemur, admiſſis equis concursantes urbem obimus. Simulac me in cubiculum abdidi, reputo ſtatim mecum, quid eo die memoria, quid ſcientia comprehenderim. Noctem à prima ſtatim uigilia ſomno damus: cum ſole ad eaſdem uices ſacris operati redimus. Quid quæris? Vtor literis, quantum ſemper optaui:

optaui:

optavi: fruor ocio, quātum nūquam speravi. An uero tāta
 felicitatis fructus mihi cōstet, ni forte tam felix ocium ocij
 est fructus uberrimus. ~~Senties aliquādo fortasse tu, quē mihi~~
 fortuna dedit studiorū meorum adiutorē, tanti ocij auto=
 rem, multarū & clarissimarū amicitiarū conciliatorē, de=
 niq; non inimicorū modo meorum ultorē, sed etiam obtre=
 ctatorum uindicē. ut alteros tandem stultitiæ suæ puderet,
 intēperantiæ suæ alteros pœniteret. Lasciuē nimis. At cer=
 te aliter gaudium meū gaudere non possis, nec ego tibi la=
 sciuiētis ocij specimē præbere. Quòd si tu, ne hæc quidē in
 ratione, exultans dicendi genus admittis: ecce ad illud ue=
 strum me cōfero. Vellem de me ad Marinū Georgium dili=
 gentissime scriberes, hoc est, me de meliore nota ei cōmen=
 dares. Nec enim nescis, cū quanta hic in solitudine uerser,
 qui cū pedem domo extuli, quem de facie, aut oīno nomine
 norim, offendo neminē: tum quān mihi propemodum opus
 sit, non modo expediat, ut in alicuius principis autoritatis
 uiri uel fide uel amicitia esse existimer. Quāquam enim, ut
 dixi, à domesticis nemo plane est quē ego hic cognitum ha=
 beam, eorū tamē qui studiosi numerātur, nemo fere est qui
 me nō norit. Certe uix unquam prodeo, quin his mihi uo=
 cibus passim aures personēt, Hiccine Gallus ille, qui in Ita=
 liam? qui Romæ? quē Pop. Rom. nosti cetera. Dissiparūt
 enim egregij nostri illi ciues, me ideo Patauij esse, quòd mi=
 hi Romæ tutò esse nō liceat. Eo sanè fit, ut in tanta gladio=
 rum licētia mihi interdū timeam, præsertim cū aduersus ho=
 minē Gallum, nō minor solum sit facinoris uerecundia, sed
 in mea iniuria popularis etiā quædā laus proposita esse ui=
 deatur. Equidē cū hæc mihi in mētē ueniūt, euolare hinc
 nōnunquam cupio, atq; Lerinā cogito, ubi sicariorū neq;
 facta uideam, neq; nomen audiam: non qui salutem literis
 unq

unquam sim dicturus (ingrauescit enim in dies studiū) sed ut illic ocio nō tantum honesto & magno, uerumetiam tuto perfrui nobis liceat. Est mihi quidē Marinus Georgius Venetijs proficiscēti & studium & autoritatē suam pollicitus: uerum rustico nescio quo pudore deterritus, nōdum animum inducere potui, ut me ei offerrem. Itaq; mihi gratissimum feceris: difficile est loqui, et scis quid uelim: sed dicatur sanē. Vellem is me sua quasi sponte accerseret, atque omnem in partē tuendum susciperet. Quod quidē ille unus omnium maxime potest, uel iure & potestate, quā hic habet maximam: uel consilio & autoritate, qua ubiq; ualet plurimū. Collega tuus istic adhuc sit, an uero (quod quidem audio) in prouinciam suam profectus, nōdum me certiore fecisti: cum id tamen ut faceres, à te superioribus literis petierim, & me scire, mea plurimum intersit. Non enim ignoras, & quanti hominem faciam, & quā de me idem me sit meritis. Vereor equidē ne à me literarum officium requirat: quod quidem ille pro multis suis in nos beneficij, studiorumq; & causæ cōiunctione desiderare nō debet. An idem tibi in rationibus nostris cum Ioan. Pino Regis Franci legato cōplectendus sit, tui est consilij. Ego enim etsi eum omnia mea causa & uelle & cupere exploratum habeo, quid tamen hac in re ualeat, nescio. Sed nec certe quid uos in eo genere præstare possitis, ipse satis intelligo earum rerum iam plane rudis, & in huiusmodi actionum usu minus quā nūc quidem uelim, olim uersatus. Itaque quid efficere possitis, uestrum est statuere: Meū quodcunque mea interesse duxeritis, uos ualde rogare: tametsi id forte nec humanitas tua expectat, nec facile amicitia nostra patitur. simul enim atque me in fidem amicitiam que tuam contuli, me non tuendum modo,
sed

sed augendum etiam atq; ornādum suscepisti. Atqui illud etiam atq; etiam uidete, ne cum Principem habeatis cū omnium liberalissimum, tum uobis amicissimum, tum eum etiam qui me beneficijs suis ornatū uelit, ipsi uos mihi defuisse uideamini. Extremum illud est, ut omnium quas ad te dedi, epistolarum exēpla mihi cures. Rides? Atqui tam ambitiosus non sum, ut eas in honorem adducere, aut uoluntina referre uelim: sed mehercule scire cupio, cū quid adhuc ad te scripsi, tum ecquid meas ad te literas omneis acceperis. Scripsi autem penè semper non tam quicquid in mentem, quàm quicquid in buccam uenisset. Quod quidē ipsum usu mihi etiam nunc uenit: nam cum initio nihil omnino haberem quod ad te scriberem, dum tecum libenter quasi colloquor, iustum penè uolumem meorum ad te sermonum conscripsi. Vale. Patauij, Pridie Id. Iul.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

GRatissimæ mihi fuerunt tuæ literæ, quas Patauij paucorum dierum interuallo accepi eodem exemplo binas. Vidi enim quantopere laborares, ut epistolæ ad nos perferrentur tuæ, nisi me fortasse schedula illa tua adductū esse putas ut credam, eo te consilio usum, quod superiorum genus tibi nō satis probaretur. Mihi uero ita placuerant, ut ex posterioribus nihil nouæ uoluptatis perciperem, nisi quod me quasi repetita ipsarum lectio haud mediocri uoluptate afficiebat: sed hanc ex cæteris quoque tuis literis communiter capio. Omnes enim per ocium accuratius relegere soleo, ductus nimirum incredibili quadam earum suauitate atque elegantia: quibus quàm me afficias non dici potest. Nam quod studiorum meorum rationes ita probas, ut nos etiam de ijs uehementer laudare uidearis, agnosco humanitatem tuam. Ego enim, quod ad
te

te proxime quoq; scripsi, ne fundamenta quidem tanti operis mihi adhuc iecisse uideor: nedū in absoluenda adornandaq; superficie occupatus adhuc non sum. quāquam in eo potius laboro, ut ueteris eloquentiæ speciem aliquam aut colorem, scriptis nostris illinam, quā ut neruos eius ac uires in lucem reuocem, præsertim hoc tēpore, nulla Rep. sublato prorsus Latine loquendi usu. De aduētū tuo quod scribis, est ille quidem in expectatione hic maxima, neque mihi sane non gratissimus futurus: ut qui me sperem te adiutore id posse consequi, quod te autore uelle cœpi. Sed uide per fortunas, num quid prius quā istinc te commoueas, de nobis confici possit. Nam cum profectioe tua omnem spem meam debilitari, uel potius concidere uideo: nisi quid in Io. Pino & collega tuo præsidij fore speras, quod ego plane desperaui. nam ad alterum ea de re nunquam ne uerbum quidem: alter quā parum efficax sit, uides. Quod mihi de Nicolai Leonici familiaritate gratularis, potes id tu quidem iure optimo, quippe qui suauissima hominis doctissimi, & mehercule optimi cōsuetudine perfruar. Is tibi salutem per me referri uoluit plurimam. Tu contra uelim meis uerbis saluere iubeas Alexandrum Capellam: quem non modo ex tuis literis, uerum etiam ex Leonici nostri colloctionibus cum nostri esse studiosum cognoui, tum etiam uirum bonum & eruditum, & multo tractandæ Reip. usu Senatui Veneto apprime gratū, atq; hoc ipsum à me tibi scriptum esse, in sermone, si quando res feret, ei significabis. Quid etiam? Quid apud te est ut uolumus, & migrationem hanc tibi tuisq; bene & feliciter euenire optamus, Erogaui Flauius noster in puerum meum octingentos, puto, sestertios nummos: eos si à te petierit, cures ci quā primum meo nomine. Nec enim
n ignoras

ignoras unde eos ad Calend. Mai. possis auferre. Vale.
Venetijs, Calend. Apr.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

Pergratū mihi fecisti, quōd puerum meū uiatīco pro-
secutus es: neq; id uero ipsum tam pueri causa, quem
plane perditū uideo, & istic adhuc esse audio, ad me qui-
dem nondum uenit: quā quōd in eo quanti me faceres, re-
ostendisti. Verum ne impensam cum opera perdidisse ri-
deamur: age, amabo te, cū Fr. Beraldo, ut pecuniam, qua
puerum ab eo spoliatū scribis, tibi restituat. Sin crit in eo
durior, scis unde tibi ad Cal. Maias octingentos sestertios
nummos auferre possis. Tum enim decretae nobis à Pont.
Maximo in annuū sumptū pecuniæ dies cedit, in qua exi-
gēda, quod adhuc fecisti, uelim mihi operam naues tuam.
Quōd si longius tibi interuallum uidebitur, interim per
me quidē uersuram facias licet: nisi quis modo istic est, ut
certe Bembus noster est, à quo mea fide gratuito possis su-
mere: numeraturū confido, spero quidem certe. Extremū
illud est, ut has literas non epistolæ, sed nominis cautio-
nisq; uim habere existimes. Nam quo sit erga nos ani-
mō puer, non ualde laboro. Multū quidē in eo tuendo di-
ligentiæ positum uolui, non quo is de me ita esset meritus
(scis enim in istam uel ætatem uel fortunā nihil huiusmodi
cadere) sed ne cum à Io. Pino, cui illum diligentissime cō-
mendatum tradideram, me insciente discessisset, perditissi-
morum hominum consuetudine exceptus istic corrumpatur.
Id enim ad fidē existimationemq; meā pertinere sum
arbitratus. Sed quādo officio nostro perfuncti sumus, ope-
raq; à nobis ut ne quid ei deesset, data est: abijciamus iam
omnem de eo curam atq; sollicitudinem: quicquid peccauit
sibi peccarit: me quidē neq; laudatore, neq; adiutore post-
hac utetur. Vale. Venetijs, Cal. Apr.

CHRISTOPHORVS LONGOLIVS
HIERONYMO FVNDVLO S.

LEgi epistolam tuam stomachi & querelarum plenam, in qua multis mecum uerbis exostulas, quod ita cessationem meam pusilla quadam epistola apud te purgarim, ut scriptorum tuorum rationi interea non pepercerim. In extremo autem me ad literas reijcis, iubesque ut pro ingenio meo iudicem, ecquid in illas praeter inaneis uoces & ieiuna quaedam uerba coniecisses. Ego uero mi Fundule, nihil unquam huiusmodi me neque ad te scribere, neque in epistolis tuis notare memini: genus earum semper probaui, pure enim loquebatur, officij, diligentiae, humanitatis plenae. ut mihi nunc quidem mirum sit, tibi homini non inepto in mentem uenisse suspicari, iccirco me tibi rarius scribere, quod literas tuas quibus respondeam indignas existimem. Ipse de te quam tu bene sentias, nescio: me quidem parum nosti, qui te a me contemptum putes. At enim dixi, literas tuas nullam mihi scribendi materiam attulisse. hoc ipsum illud est scilicet, quod tibi stomachum fecit, quod tantum bilis commouit. Equidem cum ad singulas tuas epistolas cu perem, sed uel necesse non esset, uel quid responderem non satis occurreret, desideravi nonnunquam in eis pleniorum rescribendi sententiam: sed quae tandem tua in eo culpa? non ulla profecto magis quam mea, qui me argumenti penuria excusarim, praesertim cum tu me negligentiae tam grauiter accusares. Non audeo equidem tibi homini occupatissimo oneris quicquam imponere: sed si quid pusillae illi meae & ueteri epistolae commisi, diligentius attendes, uidebis nihil causae fuisse, cur tu uerba mea durius quam uel animi mei simplicitas, uel naturae tuae moderatio postulareret, interpretarere. Quod si eorum quae tum tibi misi,

n 2 non

non sum plane oblitus, culpam profecto omnem literarum
 mearum silentij in me unum contuli, tantum à te petij, ut
 si crebriores à me uel uberiores etiam uelles elicere, ipse
 tu mihi istinc aliquod scribendi argumentum suppedita-
 res. In quo si tam grauius, quàm quidem literæ tuæ osten-
 dunt, offendi: quid iam mihi faciendum sit, nō sane habeo.
 Taceam? at eo tu me nomine accusas. Excusem? at tu non
 modo excusationem meam non accipis, sed de eo ipso per-
 acute quereris, quòd me purgem. Expostulationi tuæ re-
 spondeam? at uereor, ne satis factione mea offendare, qui
 tam facile indigneris morem tibi statim non esse gestū. O-
 mnino ignosci mihi abs te, uel in aliena culpa, peterem,
 nisi id superioribus literis frustra tentassem. Sic igitur pu-
 to faciam, obiurgabo ipse te, qui prudentiæ humanitatis
 tuæ oblitus, hominis tibi amicissimi animū sine causa abs
 te alienes. Sed profecto non alienabis. Qua enim sum in-
 tuendis amicitijs constantia, querelas istas, uel delicias po-
 tius tuas omneis humaniter feram: nec si tu iniquior in me
 esse perges, ego te amare ea re desinam. tantū uicem meam
 dolebo, qui cum te tanti faciam, quāti haud scio an nemi-
 nem, iniustiozem te tamen quàm mea erga te beneuolen-
 tia mereatur experiar. Dolenter hæc ad te magis (mihi cre-
 de) quàm iracunde scribebam, cum ecce tibi à P. Bembo
 literæ, quibus ille me de tuis in nos studijs & officijs cer-
 tiorem faceret simul & iuberet ut gratias tibi per literas
 agerem, quòd Io. Pinum currentem quidem sua sponte il-
 lum, sed tuo etiam iudicio tribuentem plurimum, ad com-
 plectendam causam nostram incitasses. Itaq; mihi gratissi-
 mum fuisse officium tuum scito: idq; ut ipse tu aliquando
 intelligas, operam me daturum tibi uelim persuadeas. Sed
 non faciam, ut tibi gratias ambitiosius egisse hic uidear,
 quàm

quàm uel tua expectet humanitas, uel nostra patiatur amicitia. Tantum habeto, præstaturum me tibi re melius quàm uerbis memoriam beneuolentiæ que quam debeo. Impertire meis uerbis multum salutis & Quint. Lælio Maximo, & Fur. Mario Molsæ nostro. Vale. Patavij xii. Calend. Mai. Obsignata iam diu epistola atque propter repentinum Bembi nostri ab urbe discessum, multos à me dies in manibus habita, accepi literas tuas ad iiii. Calend. Mai. Romæ datas: in quibus quòd te scribis de P. Brissoo nostro eiusq; aduentu mirifice delectatum esse, equidem ualde gaudeo. Quòd autem eum cõmunibus etiam amicis notum commendatumq; esse uoluisti, in eo uero mihi tam gratum fecisti, quàm quòd est gratissimum. Spero enim & mihi tanti uiri amicitiam istic amplam fore: & illi ipsi ueteres nostras necessitudines, quæ à nobis tantopere celebrarentur, uisum iri non indignas. Tu quas ad eum Hieronymumq; Alexandrinum do literas, statim reddendas curabis: simul & Pino nostro de ista fortunæ dignitatisq; accessione meis uerbis gratulabere. Iterum uale.

CHRISTOPHORVS LONG. PETRO BRISSOO S.

Quanta me lætitia affecerint Funduli nostri literæ, quibus ille te Romam saluum uenisse scriberet, tu pro ueieri nostra & arctissima studiorum animorumq; cõiunctione existimare potes. Ego certe quicquid ex iucundissima alterius consuetudine fructus percipi possit, id omne ex humanitate tua & olim percepi, & me posthac etiam laturum cõfido. Sed tu tamen mi Brissoë, huic tanto meo gaudio nonnihil molestiæ aspersisti, qui ut aliorum prius literis quàm tuis de aduëtu tuo fierem certior, cõmi-

n 3 scriis

seris. Sed hoc ipsum tu facillime apud me purgaris, siquid ad nos statim scripseris, aut ipse potius ueneris. Venies enim, mihi crede, expectatus. Exponerem hic tibi omnem status nostri rationem, nisi te ex Funduli, Bembique nostri sermone ea iam omnia cognoscere existimarem. De tuis autem rebus, quando nihil nisi ex tuis literis certo scire possum, uelim tu de ijs ad me diligenter accurateque perscribas. Vale. Patauij, Calend. Mai.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

Cum ante diem tertium Id. Apr. Patauium uenissem, Creditæ mihi sunt à te literæ, et cum ijs etiam exemplum codicillorum, quibus nos Pont. Max. Francorum Regi commendasset, tum epistolæ quam tu de me ad Gul. Budæum scripsisses. Quid quæris? nõ potuit amicus quidem agi, nec studiosius quam actum est à te de commodis nostris: sed quo me tamen in genere Pont. Max. liberalitate cumulatam potius, quam ipsius commedatione ab alio quouis auctum iri sperabam. Nam in Gallicis rebus, quas ego non tam benignas nobis, quam copiosas esse perspexeram, nihil unquam sane spei ponendum existimaui. Noui eius gentis principum ingenia, cum literis nostris sua sponte parum tribuentia, tum uero mihi, quod relicta Gallia in Italiam me contulerim, parum amica. ut multo scilicet maiorem ex tuis erga me officijs uoluptatem capiam, quam ex illius Regis liberalitate fructum expectem: præsertim cum ad eam quam tu mihi ostendis spem, parati nihil omnino uideam. E quidem cum de complectendo in causa nostra Io. Pino tecum commetabar, id uidelicet agebam, ut ab utroque uestrum res nostræ Pont. Max. non Regi Gallorum commendantur. Neque enim nesciebam quam stultum esset, me quicquam ab eo petere, cui operam ipse denegassem meam. Quid enim
nobis

nobis ab ipso Rege? quid ab eius tandē matre, ad quam etiā de me Pont. Maximū scripsisse ais? Quid ab ijs ipsis inquā nobis spei iniectum nō est, quo nos uel apud se, uel etiam in Gallia retinerēt? Atqui pluris apud me fuit, et est mehercule etiam nunc, earum ad quas tu me uocabas literarum cōscientia, quā omnis Regia illa fortuna. Hoc tibi (credo) notum non erat mi Bembe, cū pontificios codicillos in eam sententiā conscribendos curares. Sed ea quidem mea certe culpa est, qui rē tibi non plane aperuerim. Tu uero nimio quodā nostri studio atq; amore prolapsus es, qui me, saltē de ratione codicillorum, non consulueris. Potuisses enim, in mea præsertim causa, non nihil à me cōmoneri, quo artificio (neq; enim satis erat pugnare consilio) ea in re nobis utendum esset. Nunc commissum est, nō modo ut tu in eo frustra elaborasse, sed ut ego ijs ad quos missi sunt, & ridiculus, & impudens uideri possim. Equidem mihi eorum sermones audire iam uideor, qui me hoc biennio nihil nisi Pont. Maximī beneficentiam, nihil nisi P. Bembi in me studia magnifice iactantem audissent. Sed quando nihil nobis in eo iam integrum est (mutari enim res nō potest) da (quæso) operā, ut quod est, quodq; tuis ad Budæum literis uerissime cōmisisti, hæc me insciente omnia à uobis cōfecta esse intelligāt. sic enim profecto, & illustriore industriæ tuæ laudē retuleris, quasi quæ tu ad me pertinere arbitrare, ea tua sponte feceris: & me magna sane molestia liberaris, qui nō mediocriter uereor, ne illi me iā consiliorū meorū turpiter pœnitere existiment, cum ego me in hac instituta uitæ ratione magis magisq; in dies singulos confirmem, uel etiam oblectem. Atq; in his cum mihi sint omnia mi Bēbe charissima, ea tu & pro tua prudentia sapienter considerabis, & in eam partem

quã summa uel mea in te obseruantia uel tua erga me beneuolentia postulat, accipies. Scripsi ex tuis literis ad Hieronymũ Fundulum, idem facturus ad Io. Pinum, & Albertum Carporum principẽ, cũ tibi maturũ uidebitur, iubes enim nequid festinẽ. Nam quod etiam ad Antoniũ Pratiã nũ dãdas nobis esse censes literas: possit ille quidẽ magno rebus nostris esse adiumento: & est, ut quidẽ audio, nõ alieno à nobis animo. probasse enim illi consilium nostrum aliquando tandem uidemur. sed uide num ex dignitate nostra sit, me supplicem ad eũ nunc accedere, cuius ego neq; uoluntati, neq; promissis cesserim, cũ ipse mihi de se prolixè polliceretur omnia, si deposito profectiois consilio mallem apud meos in Gallia quàm in Italia uobiscũ uiuere, sed nihil certe mihi cõsuetudine uestra, literisq; uestris fuit antiquius, quibus omne meum ita do studium, ut mihi in mente nihil ueniat minus quàm cuiquã horũ inuidere. Sed quid est quod in extrema tua epistola iacis obscure? ad eam quæ nobis à Pont. Maximo in annum sumptum decreta est, pecuniam, accessurum quiddam. Id cuiusmodi sit, auco scire: si quidem res est in manibus. Sin minus, incumbere tamen in eam curam, ut à te non studiorum modo meorum, sed etiam fortunarum omniũ ornamenta profecta esse omnes intelligãt. Nec enim est quod te primus iste conatus deterreat, quasi non ex sententia nostra processerit. Nam & ego falli possum. est enim fortasse tam diligẽs commendatio maximi apud Regem ponderis futura, hoc præsertim tẽpore, cum is maiorẽ Pont. Maximi quàm nostri rationem habeat necesse est: & tu aliam facile nobis uiam munieris, qui apud Principem istum, pontificiamq; cohortem omnem tanta uel gratia uel autoritate polleas, quantum te ista doctrina, uirtute, splendore uirum posse atq;

posse atq; ualere par est. Vale. Patauij xii. Cal. Maij.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

EAdem mihi nunc ad te scribendi causa est, quæ proxi-
me fuit: hoc est, ut literas, quas istuc do, illis quibus
ascriptæ sunt statim reddēdas cures. Neq; uerò est, quòd
me in eo uel patientia tua, uel felicitate abuti existimes:
quādo id certe nō facio, ut aut oneris aliquid tibi imponā,
qui id nutu conficere potes: aut ea in re opera tua libēter
utar, quæ parū ex dignitate tua esse uideatur: sed ut omni
tēpore tecum quoquomodo sim, quādo aliter consuetudi-
ne tua frui non possum. Equidē tum erga te cū meo amo-
ri satis facere, tum etiam officio fungi mihi uideor, cum ad
te, quocunq; dato uel etiā quæsito argumēto, scribo: quòd
quidem in eam te partem accepturum esse confido, quam
& summa tua humanitas, & iam plane confirmata ami-
citia nostra postulat. In rebus nostris nihil est sane noui,
nisi quòd me ceruicis rigor (τρίτωνον appellāt) aliquot dies
exercuit: idq; cum pauloantē ex pleniore intestino labo-
rassē, sed non tam grauitē, ut à literis omnino abduce-
rer. Sic enim me tuis monitis atq; præceptis illarum spe,
ad laudem uocasti, uel inflammasti potius, ut si in illis uita
mihi ponenda sit, præclare mecum actum putem. Omnino
in hoc uno sum totus, ut neq; tu, neq; collega tuus quicquā
de me cæteris uel temere polliciti, uel frustra recepisse ui-
deamini. Quòd si fidem in eo uestrā planè liberare nō po-
tuerō, studio quidē certē, opera, assiduitate singulari per-
ficiam, ut nobis fortunā potius inuidisse, quàm meū labo-
rem autoritati uestræ defuisse, æqui & iniqui aliquando
intelligant. Mense proximo sum partim Veronæ, partim
Vincentiæ, animi causa quidem, sed non sine libellis no-
stris futurus. Quare si fortè longius interuallum literariū

n s mearum

mearum fuerit, id ne sis admiratus. Nauagerium nostrum unà nobiscum uenturum spero. Sed si res feret, faciam te antequam hinc proficiſcar, de tota itineris noſtri ratione certioſem. Vale. Patauij, Cal. Aug.

CHRIST. LONG. IO. AVRELIO
AVGVRELLO S.

Iucundiſſimæ mihi fuerunt tuæ literæ, idq; ipſum ſane multis de cauſis. Primū quod tuæ, hoc eſt, uiri omnium ſententia optimi atq; doctiſſimi: deinde quod elegantiſſimis numeris, uerſibusq; contextæ eſſent: poſtremo quod mirificā quandā tuæ erga me uoluntatis ſignificationē habebant. Addo etiā, quod deſenſionū noſtrarū librū in ijs ita laudares, ut me eo plurimum aſſecutū putarē, qui te ſola illius lectione, ad cauſam adiunctum eſſe perſpicerem. Neq; uerò adhuc cōſtitutum habeo, quid mihi inter hæc ampliſſimum fuiſſe putem. Nam quod tu, qui in hac ſumma uirtutis doctrinæq; fama uiuas, ad me prior ſcripſeris, eſt id omnino magnum: ſed nō eo ſane maius, quod ſingulare quoddam literarum genus in conſtituenda amicitia noſtra tibi uſurpandum duxeris. Illud autem, in mea præſertim cauſa, quantiſ quod nihil reueritus iniquorum ſermoneſ, & uictoriam nobis tam amice gratulari, & reſ noſtras graui tuo teſtimonio iudicioq; adornare eſ auſus? Ego uerò mi Aureli, cſi te ea eſſe intelligo cū natura, ut diſſimulare quicquam noliſ: tum fortuna, ut tibi ſimulare neceſſe nō ſit: cū tamen ipſe me ab eo longe abeſſe ſentiā, ut tuiſ etiam nunc laudibus reſpondeam, facile in eam ſententiam adducor, ut nō me tam illiſ tuiſ uerſibus laudare uolueriſ, quàm ad ſuſtinendā illam quam de me excitatam uideſ expectationē, amāter fideliterq; cohortari. Id ſi ita eſt, quod quidē ex ætate tua meaſq; mihi facile perſuadeo:
bene

bene uelim de me speres. Dabitur enim à nobis opera, ut neq; tu quicquam de me falso prædicasse, neq; ego tantam uidear opinionẽ frustra cõcitasse. De mutuo meo erga te amore nihil est quod hic à te pluribus uerbis scribã. Essem enim ijs literis studijsq; quibus me à pueritia dedi, omnino indignus, & planè inhumanus, nisi tibi in eo non responderem modo, sed etiã cumlatu satisfacere: quod etsi quàm difficile sit uideo, id me tamen exitu tibi præstatum cõfido. Tu me, ut instituisti, fac diligas ac ualeas. Patuij, XI IIII. Calend. Septemb.

CHRIST. LONG. HIERONYMO
ALEXANDRINO S.

Litera quas te ante XVI. diem Calend. Ian. ad me dedisse scribis, redditæ mihi sunt Venetijs ad III. Non. April. quod quidem te iccirco in primis scire uolui, cum ne tu longius huius epistolæ interuallum negligentiæ meæ assignares, tũ uerò ut quibus literæ recte darentur, posthac uideres. Nam quòd cessationẽ tuam tam religiose excusas, facis tu quidem humaniter: sed nihil sane, ut te mihi purgatum uelles, opus fuit, qui mihi negligentia nomine suspectus nunquam fueras. Nihil enim eiusmodi istic accidisse scio, quod à te mihi perscribi mea interesset, nisi quod de Alexandri fratris tui obitu significas: ex quo quantum doloris traxerim, tu pro mea erga tuos omnes, sed illũ in primis bencuolentia iudicare possis. Verũ quid agas? recusandũ nobis nõ est, quominus iure suo natura in nos utatur. Dederat illa fratrem tibi singulari quidem & ingenio & uirtute adolescentẽ: sed ea profecto lege dederat, ut suo arbitrato eũ à nobis repeteret. Repetiit, citius quidẽ quàm expectaramus, sed nõ quàm illi licitum esset maturius. Feramus igitur quemadmodũ gratos minimeq; stultos

stultos

stultos homines decet, placatè, quod neq; accusare, neq; vitare quisquã potest. E quidẽ de Rubemontio homine de me tam bene merito, mihi tam amico, tuli ut debui: idem tibi etiã de Volumnio faciundũ censeo, quos uno die ambos nobis creptos esse scribis. Nam de Gonzaga nostro quod istic auditum est, falsum est. Philippi cuiusdam nobilissimi adolescentis Mantuani miserabilis cædes fabulæ locũ dedit. Quod de Alcyonio & Stathio scribis, ego uerò cum altero nullas unquã inimicitias gessi: cũ altero, quod ad me quidem attinet, bona fide in gratiã redij. Sciscitatus sum autẽ per literas de Lælio Maximo, cuias is esset, qui se Romanũ diceret, multi negarẽt: ego interrogatus de eo quid responderẽ nõ habebã. Rescripsit quidẽ mihi Lælius Calabrũ eũ esse: quod etiã ipse de te mihi audisse uidebar: sed quoniã nõ desunt, qui in disceptationẽ id adhuc reuocẽt, tu me uelim, si quid exploratius habueris, facias certiorẽ. Turpe enim mihi duco, nõ posse me alienos à ciuibus meis distinguere. Gratularer hinc tibi de noua ista honoris accessione, si quã lautus quoq; splẽdore si seques ad me scripsisses. Sic enim huc affertur, cõplures istic esse nudos equites, eosq; ipsos prius equestri cõsu exhaustos, q̃ in istũ ordinẽ receptos. Qua quidẽ certe de causa, Lælio Maximo nõdũ sum eo nomine gratulatus. Si quãdo intellexero quæ sit in isto ordine dignitas, quæ uobis in eo tuẽdo facultas, tum quidẽ ea de re ad utrunq; accuratius scribam. Sed hoc iocati sumus: illud serio: Istam uobis emptionẽ bene ac feliciter euenire uolo, uestrumq; in ea re iudicium uehementer probo. Vale. Patauij IIII. Calend. Mai.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO

GRIMOALDO S.

Avdio Bapt. Egnatium, quæcũq; ipse loca in scriptis nostris

nostris animaduersione digna iudicasset, ea tibi cum suis ad me literis notata descriptaq; iam pridē tradidisse: cuius quidem rei autorem habeo Romulum Amazæum, qui id se de eodem Egnatio istic audisse diceret. Quòd si ita est, satis mirari non possum ea ad me nondum esse perlata, præsertim cum tuam in me uel fidem uel diligentiam nunquam desiderarim. Equidem cum multa mihi quæ uerear, in mentem hoc loco ueniunt: tum nihil æque metuo, ac ne illa animaduersionum ratio in alienas manus peruenerit: quod non accidisse, quàm mea intersit, non ignoras. Tota de re si me certio rem quamprimum feceris, & me magna sane molestia liberaris, & mihi tam gratum quàm quod gratissimum feceris. Saulius noster Genuam proficiscitur ad fratrem, aqua subtercutem fusa grauitè laborantem. Reditus sui spem nobis facit ad hycemem proximam. Ego rediturum non puto. Vale. Patauij. Calend. Maij.

CHRIST. LONG. GVL. BVDAEO S.

ET si cum Iacobi Sadoleti literis, meas quoq; nuper ad te dedi: tamē cum Nicolaus Deius Samarobrinus istuc proficisceretur, homo tibi quidem minime notus, sed tui tam cupidus quàm studiosus mei, non potui ei, id etiam atq; etiam à me uehementer petenti, nihil ad te literarum dare: quanquam mehercule quod scribam non satis occurrit, nisi tu hoc mihi permittis, ut te pro incredibili meo erga te amore, ad eam quam de uirtute tua concitasti, sustinendam tuendamq; expectationē iterum cohorter. Neq; enim uti cesses, iam tibi aut integrum, aut omnino postulandum est, qui causam tua spōte susceperis, ac te reipub. in ueterem dignitatem libertatemq; uindicandæ principē, bonis omnibus professus sis. Neque uero, eo fides tua liberata est, quòd ille ad recuperandam libertatem exerci-
tum

tum comparasse uideatur. Comparauit enim copias, numero quidem magnas illas, sed genere & usu exiguas, id est, tyronum & collectitias, hasq; ipsas leuibus praelijs quam statariæ pugnae aptiores. Iam si, ut nunc quidem est, bellum ducendum fuerit, eum tu sumptui in rem militare faciēdo parē fore putas, qui ne rem quidē familiare cre suo tueri potest? Quod ut animo ad cōferenda signa paratus uenerit, nō tamē ignoras, quātū in acie tyroni cōmittēdū sit, eo praesertim duce qui neq; autoritatis, neq; sane felicitatis satis attulerit: prorsus ut hoc nomine hominē laudare posimus, q̄ nec de rep. desperarit, & ad afflictæ auxiliium, magna cum spe, ac uoluntate optima accesserit: in eo fortasse nonnihil reprehendere, quod neq; uiribus, neq; facultatibus suis, neque rei magnitudine difficultateq; satis explorata, in speciosis quibusdam honorū nominibus, & nudo bonæ mentis animo satis esse praesidij existimarit. Sed non propterea cuiquam stomachum facere, aut te ab instituto opere abducere debuit. Id enim perinde sit, ac si tu grauius egrotanti amico, ea re opē afferre nolis, quod alius quispiā uel cunctatione tua offensus, uel diutina absentia inuitatus, morbo, quē tu nondū omnino depulisses, mederi frustra tentarit. Possis huic forte succensere, quod eam, in qua non satis scientiæ habeat, artem exerceat: misero illi propterea deesse non possis, cui etiam hoc te maturius succurrere decet, quod iam perspectum habeas, nisi tu medicinam unus feceris, illi statim pereundum esse, idq; medicorum partim inscitia, partim iracundia: quorum utrum crudelius sit, tibi dijudicandum relinquam. Quod si de prouincia, quam necdum obisti, & in qua tibi summo bonorum omnium consensu imperium prorogatum est, homini nobisq; iratus, eō decessurus es, quod eam ille sibi

sibi tecum esse cōmunem putarit, nec quæ gessisti omnia
comprobarit, uide ne eandem in te animi æquitatem desi-
deremus, quã tu anno superiore in Erasmo Roterodamo
requirebas. Meministi quã tu illum grauius abs te ob-
iurgatum esse uolueris, quòd non satis placate Iac. Fabri
sententiam (qua ille eum tanquã de religione male existi-
mantem corripere) tulisse uideretur: cū tu nunc tam acer-
be feras, ausum esse aliquẽ non de summa rei quidem illũ,
sed de belli gerendi ratione à te paulũ dissentire. An tibi
in causam ingredienti, illud in mentẽ nõ ueniebat, nequa-
quam defuturos homines, qui partim maleuolẽtia, partim
imperitia res tuas inique æstimarent, ac te in eo potissi-
mum damnarẽt, in quo industriã tuã nemo satis neq; lau-
dare, neq; sane admirari possit? hoc si nesciebas & tuam
profecto, & imperatorũ omniũ causam ignorabas. Verũ
quod ad rem pertinet, tantũ abest, ut ille de laude tua quic-
quam delibaret, ut eo quidem factõ, & stultitiã ipse
suam prodiderit, & uirtutem tuam, clarã illam omnino
& sponte nobilem, sed illustriorem tamẽ reddiderit. Sic
enim omnibus persuasum est, illa tua proxima uictoria,
imò uerò gloriosissimo triumpho, in Rom. Pop. ararium
iam plane tot seculis exhaustum, illatas esse abs te omnes
omnium fere gentium opes, idq; nulla cuiusquam iniuria
aut omnino querela, quo quid uel admirabilius, uel cer-
tius dici possit nõ sane uideo. Restat bellũ aliud: quod si ex
sententia, ut spero & opto, cõfeceris (est enim abs te iam-
pridem inchoatum, & ut uere dicã, affectum) debet tibi
Popu. Rom. ciuitatem suam, non maximis modo opibus
beatam, sed optimis etiam legibus & institutis fundatam
atque stabilitam. Hic tu mihi delicias facis, quasi ea ex-
ceptione operam tuã reipublicæ sis pollicitus, ut ne alius
quisquam

quisquam manus operi admoliretur. Id si ita est, et (ut inuersionibus tuis tecū agam) te initio unum huiusce edificationis redemptorem, uel dominum potius fuisse contendis: cur non aut illi nouum opus statim nunciasti, aut interdicto, quod uī aut clām, cum eo ad restituendum opus experiris, potius quā ipse nunc boni uiri officio nō fungaris? Plane si pro fiduciæ formula, inter bonos bene agier oportet, ac tu id nobis bona, nec aliena fide recepisti: sactum etiam tectum opus nobis præstes oportet. Nec enim, ut ille se expromissorem ultro obtulerit, illud certe planum feceris, populū illius fidem sequi maluisse, quā tuam. Nam quæ tu mihi narras prædia, ea optimo esse iure omnes negant: sed nec prædes omnino locupletes esse, censors ipsi contendunt. Equidem neminem conueni (conuenio autem quotidie plurimos) qui non & illi hanc operam libèter remittat, & te unū esse fateatur, qui possis extrema cum primis contexere: addo etiam, qui non te hac de re multū accuset, mecumq; quasi tecū exposulet, quòd hominū expectationē tam diu suspensam teneas, in eo præsertim exoluēdo nomine, cuius cum optima iam pars sit abs te expuncta, tum reliqua tibi expeditu est facilima. Quid multa? iustas eorum querelas sustinere iam non possum, qui te non dico appellant, sed plane flagitant, idq; suo iure, quando fidem ipsis tuam priore expeditione obstrinxisti, posteriore etiā confirmasti: te ad assem exoluturū esse, quicquid unquā populo spondidisses. Et re uera satius esset nihil initio mouisse, quā tanta excitata expectatione, nō modo hominū opinioni non respondere, sed etiam sui dissimilem euadere, fidemq; suam nulla de causa labefactare: ne quid hic dicam, quā superbum sit tot hominum desideria aspernari: quā stultū cum id
nullo

nullo possis negotio, nolle de Rep. summa cum tua laude optime mereri: in cuius quidem administratione, si te ille nonnihil interpellasset, atq; adeo offendisset, esset tamen tuæ cum prudentiæ, tum etiam modestiæ atq; humanitatis, maiorem omnino Reip. quàm priuatarum simultatum rationem ducere. O mi Budæe si uera sunt quæ de cessatione illa tua scripsisti, & in ea quã mihi significasti sententia permansurus es, parum te scilicet nosti, qui de alijs tam sapiënter iudices. Tu istam igitur spem, imò uero hanc quam in manibus habes gloriam, tibi uel turpiter eripi, uel turpius etiam perire sines? Non sines, opinor, si tuos sensus bene cognitos omneis habeo. Scio enim & quàm officio constantiæq; tuæ deesse nolis, quibus nomen tuum uirtutibus atq; ornamentis immortalitati commendare uelis. Noui animi tui grauitatem, noui altitudinem, quæ nec ad inferendam iniuriam ullo modo possit adduci, neq; ad referendam facile impelli. Quòd si illius odio in nos durior esse perges, uide ne probabilem nacti sermonis materiam homines, ut cuiq; commodum fuerit, dicant: aut tibi bonam mentem, iracundiæ tumore ablatam esse, aut te nõ quidem iudicio uigiliam tuam alij tradidisse, sed motu terrium relicta statione fugisse, aut (ut optime tecum decidit) socium laudis ferre nõ potuisse. Cupio enim te pro ea quam mihi tecum intercedere uoluisti necessitudine, non omni modo culpa, sed omni etiam iniquorum crimine carere. Quòd si causa, suadendoq; parum proficimus, iam uero precibus et gratia cõtendimus, ut uel nostra, uel tua, uel ipsius reip. causa, exitus principis consentire uelis: id est, ut cuius magna ex parte salutẽ per te recuperauimus, eiusdẽ per te quoq; & ornãmẽta et iura aliquãdo recepta cõspiciamus. Sic enim certe fiet, ut P. Ro. intelligat, Gallos

olim nunquam tam hostili animo urbem diripuisse, quam
 ijdem nūc studio ad eā ipsam quam alij euerterūt, instau=
 randam restituendamq; incūbunt. Tu modo caue ut quod
 tanta tua, tāta patriæ tuæ laude opus facere cœpisti, id in=
 choatum & rude ijs perficiendū expoliendūq; relinquant,
 quos forte ut fabros aliquis, nemo certe ut architectos ad
 istiusmodi ædificationem adhibeat. Tuum est hoc munus,
 tuæ partes: à te hoc omnes qui uel rempub. saluam esse uo=
 lunt, uel dignitati tuæ fauent, uel otio suo consulunt, non
 expectant solū, sed etiam postulant. quāquā enim tantas
 rebus suis tū fortunæ, tū dignitatis accessiones cōsilio uir=
 tuteq; tua factas esse fatentur, quantas in mentem uenerat
 optare nemini: tamē contenti non sunt, atq; cum pro illa
 qua quondam florebat, gloria rerū omnium maxima, tum
 pro opū animiq; & beneficij tui magnitudine incredibili,
 abs te maiora desiderāt. nec quicquam esse tantū sibi per=
 suadent, quod nō à te perfici atq; facillime præstari possit.
 Quòd uero in Gallia natus es, nō tam eo iam quidē uulgò
 mouētur, quā bonis omnibus persuasissimum est, Roma=
 nos eos esse & numerari debere omnes, qui nec sermone,
 nec animo, nec religione, nec legibus à Po. Ro. dissideant.
 Extremū illud erit, ut si nobis in eo morē gerere nō possis:
 uelle enim te certo scio: officiū meū arrogatiæ ne codēnes,
 quòd ijsdē de rebus, et uerbosius fortasse quā par fuisset,
 & uehemētius quā tua mea q; patiatur ætas, tecū agere
 sim ausus. Verū alterius causam, meus erga te amor susti=
 nebit: cuius testificādi gratia, magis quā ut prudētia tibi
 ostētarem meā, sepius in eandē sententiā ad te scribo.
 Alterius cupiditatē, rerū abs te gestarū præstantia tuebi=
 tur: quarū equidem studio incēsus, facere nō possum, quin
 ut de reliquo optime spero, sic tibi interdū succēseā, quòd
 cum

cum nobis tantam felicitatem tam diu inuideas, tū nonnullis hanc ligurientibus laudē tam facile cōcedas, quam tibi mehercule totam uni & deberi, & reseruari integrā summo opere cupio: ut idem tu nobis remp. in pristinum statum restituas, qui primus in spē libertatis ingressus sis, unusq; tanti operis & fundamēta ieceris, et princeps eius autorq; extiteris. Qui sit rerū mearū status, etsi ex proximis meis ad te literis cognoscere potuisti, ex hoc ipso tamē qui tibi has reddidit, planius omnia & uberius intelliges: in primisq; illud cur uicena illa quina in annos singulos sesteriorum nūmūm millia, quibus me Pop. Florētinus inuitat, non tanti faciam quanti multorū opinione fiunt: cur commentationes nostras de animalū, plantarum, mundiq; & cœli natura, quas superiore hyeme in apertū proferre cōstitueram, in aliud tempus reposuerim: quibus me literis tum Pont. Maximus, tum S. P. Q. R. in ciuitatem accersierint: tum uero quod nam secutus consilium huc me contulerim. Quid quæris? in tota uitæ nostræ ratione nihil sane est, cuius te is certiozem facere non possit: ita est homo & prudens & rerum nostrarū curiosus: ea porro doctrina atq; animi magnitudine, ut cum ipsum iurecōsulti principatu studiosæ iuuetutis abeuntē, omnibus sui ordinis insignibus ornandū, ob rē in eo magistratu præclare gestam, decreuissent, non antè illo sibi honore utendum duxerit, quàm tyrocinio suæ in iure scientiæ auctoritatem constituisset, & memoriæ fidem apud omnes fecisset: Ut iam non possis hominem multis nominibus commendatum nō habere, sed illo maxime, quòd tum tui, tum scriptorum tuorum tanto teneatur studio, ut in eo quidem uix mihi concedat, qui me huiusce rei principatum obtinere arbitrabar. Sic tamen uelim ut eum honoris mei causa omni

tua humanitate beneuolētiaq; cōplectare, atq; ad id quod ipsius causa uelle debes, cumulum meæ commendationis adijcias. Hoc si feceris, erit mihi tam gratum quàm quod gratissimum. Salutem Ludouico Ruzæo, & Fr. Deloino: quorum alterū citerioris Gallie prætorē expectabamus, alterum offensiore in nos animo esse audiebamus: quæ res plane fecit, ut ei literis obstrepere non sim ausus. Placæ mihi quæso hominem, quem minime omnium uelim habere iratum. Ita est de me meritus, ut nihil ei meo nomine abs te pollicendū non censeam, quo quidē uoluntatem eius recuperemus. Quicquid promiseris, bona id ego fide præstabo, modo ne me istò reuocetis. Vale. Ex urbe Patauii, pridie Cal. Septembr. Obsignaturo epistolam, mihi uenit in mentem, te admonere, quanto meo periculo, huiusmodi literæ, nisi abs te diligenter reconderentur, in alienas manus peruenturæ essent. Quare tum has, tū eas quas ad te proxime dedi, si modo salus mea tibi curæ est, statim conscindes, aut ita certe, ne quando emānent, comprimes. Vix credas quàm hic omnia meæ scripta, dicta, facta in suspitionem ueniant: tanquam id unum mihi sit operis, ut de Italiæ dignitate, quàm possum plurimū detraham: cum si quis unquam de nostris hominibus huic nationi fāuit, ego & faueam multum, & tribuam mehercule plurimum. Nō temere hoc scribo, qui singulari quodam hac in re sum fāto. Nec enim nescis, quas mihi Romæ turbas concitarit illa nostra de Gallorum laudibus declamatio. Quàm item à me abalienarit Erasmi Roterodamum epistola quædam, de uobis ad Iac. Lucā cōscripta: quæ etiam (si deo placet) idē Erasmus, cū nec ab ipso, nec ad ipsum missa esset, in uolumina referendā & una cū suis edēdam curauit. Pari te meritate prolatus est in Italia, ab amicis quidē nostris illis,
sed

sed me nō consulto tamen, defensionū mearū libellus: Valentia autē quaedā mea in iuris prudentiā laudē Oratio. cū quicquid huiusmodi nugarū cōmentor, id nō ad ingenij doctrinā ue famā: cuius quidē illae capaces nō sunt, sed uel ad præsentem modo usum, uel ad cōparandā aliquam dicēdi facultatem mihi perscribā. Equidē non facile dixerim, ista ne me scripsisse pœniteat iam magis, an pudeat: tametsi non tam mea infantia, quā istorū qui & contra uoluntatē & præter opinionē meā nugas illas in apertum protulerunt, culpa traducitur. Atqui facilis sit huiusce estimationis iactura: illud omnino non ferendum, quod me uulgo hominū opinio ex scriptis meis in crimē inuidiāq; adhuc uocat. Itaq; nisi me styli pœnas his dare uis: neque enim obsucrum esse possit, ad quem ἀμύροισι illae nostrae pertineāt: inscides utrāq; epistolam, aut sic eas asseruabis, ut nunquā exeant: quāquā enim nulla equidē maleuolentia in hominē suffusus hæc ad te scripsi, qui sane ab ingenio eius nec studio nec uolūtate abhorreo, & egregium illū ac præclarū ad ius ciuile nobis restituendū animū cū laudo magnopere, tum mehercule etiā exosculor: ea tamē mea hic est causa, ut mihi uel de cuiusuis ingenio libere pronūtiare solutū nō sit, neq; adeo interrogato tacere integrum. Si laudo, blandiri: si uitupero, odisse: si taceo, inuidere me suspiciātur. Cur te igitur inquires, ad nos non recipis: apud quos tibi uel plane tacere, uel etiam aperte quaesentias, dicere liceat? Primū, quia etsi imperitā multitudinē partim obscurius iniquam, partim nō dissimulāter infestam experior, tamē omnes omnium fere ordinum principes ad causam adiunctos habeo. Deinde eorū hic mihi & iam facta est, & ut spero fiet, Græcorū librorum potestas: sine quibus instituta à nobis opera nunquā neq; ex sententia,

neq; ex dignitate nostra absolui potuissent. Postremo, ne quid hic de P. Bembi & Iac. Sadoleti erga me uoluntate dicā, qui sibi nullū mei ornādi finē faciunt: A Pōt. Maxi. honeste discedere quī possum? cū me is nō solū in illa temporū meorū nouitate, sua autoritate saluum et urbis cōpōtem præstiterit, sed etiā nunc otii meū liberalissime tueatur, pollicitus se fortunā meā suis quoq; beneficijs honestissime ornaturū, si in eas toto pectore literas incūberē, quarū spe ad summam laudē, omniū expectatione, me uocari ipse sibi persuasisset. Sed hæc subtilius cū magis uocabit. Illud te uehemēter etiā atq; etiam rogo, ut Ruzæi nostri animū mihi recolligas atq; restituas: simul & ut in omnibus tuis epistolis quas ad Bembum aut ad Sadoletum mittes, legitima quædam neq; ea uulgaris nostri commendatio accedat. quanquam enim mea causa nihil non ultro facturi uideantur, tamen rebus meis multum conducere arbitror, ut per literas tuas me meaq; omnia tibi curæ esse intelligant. Id si feceris, & ex intima tua arte mirificum quoddam commendationis genus deprompseris: faciam ut aliquando intelligas, te officium tuum apud hominē memorem minimeq; ingratum posuisse. Iterum uale.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

Pollicitus sum tibi superioribus literis, quod commendatione tua profectum esset, id primo quoq; tempore ad te scribere. Nihil igitur, ut nūc quidem est, adhuc profecimus: neq; id ipsius tamen culpa, qui se nihil tua causa non facturū Bolduco recepit, sed mea quodāmodo ignauiā, qui nondum hominem conueni, ueritus primum, non accersitus ad eū qui occupatissimus esset accedere, deinde ne si literis tuis fretus, quas ille à me non accepisset, ultro accederem, contrā atq; inter nos conuenerat, idq; ipsum
neq;

neq; loco neq; tempore facerem. Postremo metui, ne me multam Græcis literis operam aliquando dedisse, alicunde rescisset. Est enim eo in Græcos animo, quo ille qui ad uillam suam Græca uia ut iretur, animum inducere nunquã potuit. Iocari me putas? serio tecum ago, siquidem uera sunt quæ audio. Audio autem hominem sibi persuasisse, ut quisq; optime Græce sciat, ita esse nequissimum, nequissimum autem? imò uero etiam indoctissimum. Itaq; si commendationem tuam renouandam esse mea causa putabis, uelim eum commonefacias, nihil me minus quàm optime Græce scire. Quod si diligenter feceris, & uerum mehercule scripseris, & me magna inuidia liberaris. At qui nec te item illud lateat uelim, quod mihi hoc ipso in genere perquam ridiculum accidit. Postridie eius diei quàm Bolducus literas tuas illi reddiderat, descendebam in forum & spei & animi plenus: cum ecce tibi incurro in Præto-rem ipsum & urbis Præfectum, purpuratos ambos, ac magno comitatu ad eã quam incolimus urbis regionẽ profici- scentes. Ego qui me cū ea spõte illi antea satis esse cõmen- datũ arbitrabar, tũ uero cõmendatione tua gratiosissimũ iam esse iudicabã, statim suspicatus sum eos ad me, quo uel beneuolentiã suam erga nos testatiore, uel cõmendationem tuam illustriore facerẽt, officiose uenire. tamen cū neq; pu- dor meus ferret, ut cū tantis uiris temere congregerer: & mihi etiã honorificentissimum fore ducerem, ut ij domum meam uentitasse dicerentur: de uia paululum ad leuã de- flecto: M. Antoniũ Flaminiũ, qui mihi unus comes hæ- rebat, idẽtidem num quo nam illi, rogitans: quo negante, Quin igitur, dũ hi cū toto absunt comitatu, curiã spectatũ imus, nondũ à me per otium uisam? Id eo consilio cõmenta- bar, ut ibi fabulæ exitum expectarem. Redeũt illi tandem:

ego me in litigantium turbam conijciens abdo : iam enim me & meæ ambitionis pudebat, & quòd eis domi præsto non affuissem, poenitebat. Quo ad ædes nostras accedebã propius, eo magis tacitus mirari, neminem nobis occurrere, qui rem tantam nuntiaret. Ingredior, solitum ubiq; silentium : percunctor, nullum de Prætoze uerbum. Quid multa? cœpi ipse aliquando mecum & stultitiam meã ridere, & quòd erat statim conijcere : nihil illi minus quàm res meas esse curæ. quòd quidẽ pro animi nostri facilitate æqui boniq; fecimus, & res si coget, posthac etiam facturi uidemur. Paucis antequam has ad te darem diebus, rumor hic erat, te rem tuam bene gessisse: sed is etiam raucus factus est, & ad me non satis constanter perlatus. Tu si quid erit, quòd amicis tuis iucundum fore iudicabis, aut scribes ipse, aut aliorum certe literis id nobis quoq; significandum curabis, & ualebis. Nos enim ita ut cum maxime & ualemus & studemus. Cum has ad te scriberem, cogitabam Venetias animi causa, unde ad te literarum aliquid fortasse dabimus. Ex urbe Patauiò, Idibus Octobr.

CHRIST. LONGOL. FVRNIO

MARIO MOLSAE S.

EXercebar trigonali pila domi cum M. Antonio Flaminio, cum Nicolaus Machælus salutem utriq; nostrum tuis uerbis attulit. Quem cum rogassem, ecquid à te aliud? Nihil sane, inquit. Aderit enim propediem ipse. Sic tamen literarum aliquid à uobis interim expectat. Quid ita inquam, si quidem continuo congressuri sumus, nec ille præter salutem quicquam? Hic cum ille conticuisset: ego ad Marcum Antonium. Tu Flamini quid tibi sit licitum uideris. Ego ad istum scripturus non sum, qui neq; me literis suis dignum unquam iudicauit,

&

& accusatoris nostri nomen immortalitati cōmendauit.
 Scripsi has tamen statim cum paulū à lusione respirassem
 mi Furni:ne uel tu id à me serio dictū existimares, uel ego
 te in eo imitarer, de quo te potissimū subaccusare soleo:
 quanquā mehercule, quod scriberem nihil plane erat, nisi
 nobis aduentū tuū in summa esse expectatiōe: cuius quidē
 rei me primū suis literis certiorē fecit Fl. Chrysolinus, de
 inde Q. Lelius Maximus: quē Quinti prænomen secutū
 esse arbitror, quòd Quintiæ alicuius, ut tu Furniæ, cōsue-
 tudine istic teneatur. Sed hæc & nostro more iocati su-
 mus, & corā liberius ridebimus. Tu modo fac uenias: ue-
 nies enim expectatus, nō mihi modo, qui q̄ libēter multas
 horas tecū ponā atq; suauiter traducā, ipse meminisse po-
 tes: sed familiaribus etiā nostris omnibus, in primisq; St.
 Saulio, & M. Ant. Flaminio, quorū alter per me salutem
 tibi ascribi, alter referri uoluit. Tu si ante x v. Cal. No-
 uēb. diē ad nos exieris, fac oīno Venetijs iter facias. Nos
 enim ibi offendes: q̄ cras, ad summū perēdie, illò animi cau-
 sa cogitabamus. Vale. Ex urbe Patauio, prid. Cal. Octob.

CHRIST. LONG. DIONYSIO MO-
 NACHO LERINENSI S.

VTinam eius essent generis meæ literæ, ut te, quemad-
 modum scribis, delectare possent: crebras omnino,
 nec eas sane minus longas, quàm optare uideris, à me acci-
 peres. Verū cū nec ipse tu, quāta ex sermonis Latini pau-
 pertate laborē, ignores, & egomet mihi plane sim cōsci-
 us quanta difficultate, præsertim ad homines doctos tuiq; si-
 miles scribā: ne mirere si uel rariores uel breuiores quàm
 expectas, à me tibi reddātur. Nā etiā cum nihil unquā fe-
 re est quod tibi mittā, nisi te à me fieri plurimi, sed de quo
 ipse nō dubites: tum uerò si quid aliquādo est, deest penè

o s semper

semper cui id recte dari possit. Sodales igitur tui, quoties istuc proficiscentur, eius me rei certiolem faciant necesse est: & ipse tu scribendi argumentum aliquod nobis praebeas oportet, si modo meas elicere uoles. His enim ad tuas beneuolentia magis erga te mea adductus respondi, quam quid responderem occurreret: nisi forte in eo epistolae materiam à nobis quæsitam esse putas, ut me tibi tum de præterito, tum etiam de futuro silentio excusarem. Vale. Patuio IIII. Calend. Iun.

CHRIST. LONG. GREGORIO
CORTESIO S.

Quòd posteaquam in Italiam redij, nihil ad te literarum dedi, id profecto neq; obliuionetui factum est, qui etiam si uelim, tui tamen obliuisci non possim, ita frequens et iucundus nobis hic est de te quotidie sermo: neq; sane quin esset quod per literas tecum agere uellem, sed quòd ea erant in manibus, quæ nec literis, nec cuiuis recte committi possent. Rem tenes, genus tabellariorum nosti. Nunc autem cum rationem ad te tuto scribendi inierim, scito mihi magis magisque quotidie de rationibus tuis cogitanti, non iam placere ad rem, ea quam tibi istuc ostenderam uia aggredi: ne si quid offendatur, iniquorum sermonibus detur locus, quos uel minima re ad deridendum contentos fore uideo. Sin ut uolo & opto cadat, ne rem mali exempli instituisse, nec tam doctrinae studio, quam religionis odio commigisse existimemur. Quinetiam non possint multorum sustineri causa, si tibi quod postulas à Pont. Max. uni concedatur: nec tu non temere de iudicio principum tuorum aut iudicasse aut desperasse, qui rem tam honestam ab eis non petendam esse duxisses. Huc accedit grauis illa inter uos & Pont. Maximum controuersia, ut ne si exploratum quidem

quidem sit illius nos compotes fieri posse, tamen uelim hoc tempore, ne ordinem deseruisse, uel etiam data occasione turpiter transfugisse potius quam studijs nostris præsidium quæsiuisse ullum uideamur. Equidem cum nostra plurimum interesse arbitror, grauitatem ut tueamur, neq; tam docti quam boni uiri hominũ opinione habeamur: tum uero te non omni solũ cupiditate, sed omni etiã cupiditatis suspicione carere uelim. Nec enim nescis, tametsi uoluntatem ea in re tuã quasi ambitiosam & inanẽ bonus nemo reprehendere possit, quã tamẽ difficile sit his præsertim moribus consiliorum nostrorum rationes uulgo probare. Atq; si Romæ nunc essem, ipse tibi negotiũ nullo maiore negotio per me cõficerem: operã quidẽ profecto, studium, cõsiliũ, fidẽ, rem deniq; meã in eo tibi diligẽter nauarẽ. Absens rem tãtam per interpretes moliri sine periculo quĩ possum? Itaq; ne per Sadoletũ quidẽ nostrũ quicquã mihi conãdum arbitror, præsertim cum crebris amicorum & ipsius maxime Sadoleti literis Romã uocer: quò si me aliquãdo cõtulerò, omnes uias persequar, quibus ad id quod cupis peruenire posse putẽ. Sed audi casum plane diuinũ: scribente me hæc ipsa anxie, repẽte nuncius rem in cõuentu uestro ex sententia nostra cõfectam esse: habere iam te omniũ munerum uacationẽ: tantũ sodalitatũ tuã studiosis omnibus otij publico patrum decreto impartitum, quantum tu uix uel per nos, uel à Pontifice Maximo consequi potuisses. Quid quæris? Sustuli manus, meq; à consilio & deliberatione ad gratulationem totum conuertit: præsertim qui eam rem nõ modo facultatem apud tuos habuisse, quod uel ipsum plane desperabã, sed summo etiam totius conuentus assensu comprobata fuisse perspicere. Quapropter frueri isto mi Cortesi otio: quo nihil neque tibi

accom

accomodatius, neque sodalitati tuæ ornatius, neque nobis amicis tuis iucundius contingere potuisse iudico. Vale.
Ex urbe Patauio, IIII. Calend. Iun.

CHRIST. LONG. AVG. GRIE
MOALDO PONT. S.

Quod magnum, cum tuæ in Christianam religionem pietatis, tum in optimarum artium studia animi, Lerina tua priscae dignitati restituta, id est, doctissimis atque sanctissimis uiris dicata, fructum ceperis: nec ipse quidem dubito, & pro mea erga te obseruantia ualde etiã lætor et gaudeo. Nunc enim denique non fortunã quidem ipsam, quæ nihil hisce in rebus iuris haberet, sed Iesum Opt. Max. optatis tuis respondisse uideo. Quod quidem tu, quasi ita futurũ præuidisses, cœperas etiam (ut audio) ad amœniissimas illas fontiũ scaturigines magnificũ opus facere, loco, mea quidem sententia, studiosorum hominum habitationi perquam accommodato: hæc quoque ædificationẽ bene tibi ac feliciter euenire cupio, sed non mea minus quã tua causa, qui mihi illic non nihil loci atque ocij ad recolenda studia nostra abs te assignatũ iri sperem. Literæ quas ad Gr. Cortesiũ do, eius sunt generis, ut eas in alienas manus peruenire nolim: qua plane de causa cum tuis complicatas, & in tuarum fasciculum coniectas obsignaui, ueritus ut si illi nominatim descriptæ essent, ne quæ sodalium eius ad lectionem sui inuitarent. Itaque mihi gratissimum feceris, si eas ipse tu illi reddideris: quod ut facias te uehementer rogo. Mitto ad te defensionum nostrarum librũ, non quo hæ mihi magis probentur illis quas tibi istic legendas tradidi, sed ut intelligas quid acerbæ illi aduersariorum meorum accusationi responderim, qua me absentem & iam Roma profectum in crimen inuidiamque apud
Pont

Pontificem Maximum uocassent. Vale. Ex urbe Patuio, IIII. Calend. Iun.

CHRIST. LONG. STATHIO S.

Variè sum hodie tuis literis affectus: quà enim officia in me tua cõmemorabas, fuerunt mihi non insuaves: quà uerò ad te esse allatum significabas, mihi epistolã ne scio quam tuã non satis probari, haud mediocrẽ molestiã mihi attulerunt. Illud autẽ in eis odiosissimũ, neq; mediũ fidiũ uel pudore, uel etate tua dignũ fuit, quòd propè minitabũdus me ad inimicitias uocare sis ausus. Ego Stathi, quod scribis te tum istic, tum in Gallia probitatẽ doctrinãq; nostrã prædicare solitũ, quanquã id nunc primũ audio, tamen facile credo, atq; de eo tibi gratiã etiam habeo. Quòd autẽ iniqui cuiusdã mihi hominis, eiusq; quem tu uel indignatione tua indignũ profiteris, sermonibus adductus inimicitias mecũ gerere non recusas, in hoc plane modestiam tuã requiro. Nam prudentiam quidẽ aut constantiam dicere nõ ausim, quando nihil huiusmodi in hanc etatẽ cadit. Fuerat tamen tuã istius præclaræ indolis: primum hominis qui illa in me cõferret, æstimare ingenium: deinde naturæ nostræ moderationem: deinde ecquid de te in eo quidem genere detrahi poterat: postremo nõ statim tibi in animũ inducere, te mihi displicere, si epistola quædam tua mihi nõ ita placuisset. At cognosce ex postulationistuæ æquitatẽ: fac me dixisse illud unũ, de quo quereris, illam tuã in Salmonium Macrinũ epistolã uisam esse mihi satis neq; elegantẽ neq; copiosam. An hæc tibi tandem iusta suscipiendarum inimicitiarum ratio uidetur? At erat (inquis) tui officij me admonere. Quasi uerò tu eam mihi legẽdam tradideris, aut ut ea in re operã tibi nauarẽ meã unquam postularis. Vide quàm inania sint, & quàm tu temere

temere

temere ea quæ ad te delata sunt, credideris. Ego enim, neque elegantiam, neque copiam in ijs literis me desiderare tum dixi, quanquam utrunq; desiderabam: sed humanitatem tuam, qui nulla iniuria laceſſitus ſimultates tibi uel uſq; trans Alpeis cum homine utriq; noſtrum amico gerendas putares. Quod quidem ſi à me ne cõmunis cõcordiæ quidem cauſa dictum oportuit, tibi in communem amicum gratis ſcribere quæ licuit? Sed nolo tecum accuratius agere, neq; ſane quæ mihi in mentem aduerſus te ueniunt, ea hic perſcribere: multo uerò minus illa tibi commemorare, quæ te nõ modo in literas, ſed in mores etiam meos iſtic in dies ſingulos euomere audio: purgare me tibi tantum hoc tempore uolui, non te accuſare: quòd de me temere credideris, atq; tam nulla proſus de cauſa, nõ Romano quidem (ut tu arbitraris) ſed plane gladiatorio more, inimicitia ac amicitia tesseram cõtẽptim mihi propoſueris, adiectis quoq; inſolentiſſimis illis uerbis, quibus te mihi acerbiffimũ inſeſtiſſimumq; hoſtem fore pronuncias, niſi te mihi amicũ deligerẽ. Quid ſi nolim? Atqui ea ſane tua eſt cũ ætas, cui facile ignoſci poſſit, tum rerum humanarum imperitia, ut multa potius miſericordia, quàm ullo inſigni odio dignus uideare, ea autẽ noſtra humanitas, ut iſtiusmodi ineptias facile cõcoquamus: is animus, ut minas fortiter cõtẽnamus: ea religio, ut inimicitias fugiamus, & iniuriarũ facilime obliuiſcamur. Quare amicitia tesseram libens accipio, atq; te interim pro inſtituta inter nos amicitia moneo, ut neq; in laceſſendo poſthac ſis tam proſax, & cæcũ hunc animi impetum, ſi omnino tollere non potes, certe refrænes atq; cohibeas. Nec enim tibi mecum ſemper erit negotiũ, qui cũ meæ facilitatis rationẽ libenter habeo, tum etiam indoli tuæ plurimum faueo, cuius ſi ardorem

ardorem nō ad suscipiendas uel gerēdas inimicitias, quod plane barbarū est, & homine Christiano indignū, sed ad bonarū artium studium traduxeris, spero te nō tibi modo, sed ciuibus etiā tuis magno aliquando ornamento futurū. Hęc ad te paulō quidē trīstius atq; seuerius quā mea natura ferat, sed fideliter mehercule & amanter scripsi: non quōd amicorū meorū iudicio, literę tuę tam contumeliose, tam minaces, dignę essent, ad quas tam humaniter rescriberem, aut omnino responderē: sed ne me tu tibi iratū existimares, si in eo quo me ad rescribendū inuitaras, morem tibi nō gessissem. Quod quidē etiā mea sponte facturus fuerā, tum ut animū tibi aperirē meū, tum ut te mone rem, uideres etiā atq; etiam diligēter, quid tibi expediat, quid te deceat: aut si per te ipse id perspicere nō possis, adhiberes in cōsiliū uiros probos & homines amantes tui, quorū ex sententia nihil tibi facile minus licebit, quā ut cum etate, dignitate, fortuna, nostra deniq; erga te beneuolentia depugnes. Quōd si aliter tibi faciendum ipse staueris, non tamen perficies, ut te omnino oderim. Illud fortasse assequeris, ut cum operam dederim, ne mihi quicquā consilia tua noceant, in utram partem nostrum de te iudicium accipias, non magnopere laborem. Vale.

CHRIST. LONG. P. BEMBO S.

AMoris erga me tui uestigia, nullis opinor literis uel plura uel illustriora imprimi potuerunt, quā ijs quas abs te proxime accepi. Sic enim quocunq; me uerti, lenissimis atq; amantiſsimis uerbis expressa apparent, ut etiā cum me obiurgas, magnam quandam tuę erga me uoluntatis significationem perspiciam. Illud uerō quā non iam significat, sed me meaq; omnia tibi curę esse plane declarat, quōd tot ac tantis, quas tu copiose quidem & eleganter

eleganter collegisti, scribendi difficultatibus affectus, tamen tibi ad me scribendum duxeris. At quas literas? quam uberes? quam suaves? quam subtiliter luculenterque omnia quæ ad nos pertinerent, explicantes? ut facillime animaduvertere, quantum in eo mea causa laborasses, qui maiorem meæ omnino quam tuæ quietis rationem habuisses. At qui nolim uir optime mihique charissime Bēbe, tantum mihi posthac tribuas, aut omnino quicquam meo nomine in scribendo industriæ ponas, siquidem interim tibi cum huiusmodi literarum satietate, uel etiã (quod minime omnium uelim) cum ualitudine tua pugnandum esse cognosces. Mihi quidem certe satis factum putabo, si ex literis tuis, meas tibi redditas intellexero. Neque enim dubium mihi esse potest, quin si eas legeris, pro ea quam mihi tecum esse uoluisti necessitudine, mandata etiã nostra diligenter curaris: itaque te omni ista accuratius scribendi molestia libero, quanquam mehercule in literarum tuarum lectione, quasi in aureæ illius ætatis specula quadam libenter acquiesco. Verum non id mihi sumo, ut uoluptatē meam comodo tuo anteponi uelim. Quod autem te negotia nostra cum Io. Pino, regis Franci Legato procuraturum scribis, de eo sic uelim ipse statuas, ut omnia tibi putes ex re et tempore constituenda, neque uerbum à me in posterum hac de re expectandum esse. Primum quia nihil certi, ad quod literas meas accommodem habeo. Deinde quia si quid in his prouideri potest, uos id melius. Quare uelim quidem à uobis factum egregium aliquod prius audire quam futurum sperarim: sed quando id non tam in uestra quam fortunæ ipsius manu positum uideo, non equidem ipse uos ne mihi desitis rogabo, sed deum potius immortalem ne studio diligentia que uestre desit, comprecabor. Illa porro meatorum in me beneficiorum commemoratio, non eò quidem spectat

spectat

ſpectabat, ut uel auribus tuis aliquid darem, qui ſum unus omnium (ut noſti) minime blandus: uel locum mihi apud te quaererem, qui me fratris habes loco: uel te in me amando confirmare, qui de conſtantia tua nunquam dubitauit: ſed quo me tibi memorare atq; gratū probare, tametſi iſthuc mihi modice, uel intra modum potius & raro uideor feciſſe, qui nullum eiſce rei locum ſine nefario ſcelere potuerim prætermittere. Sed quando ea es animi moderatione, ut tibi ne gratias quidē ab amicis agi uelis: erit mihi poſthac tua uoluntas officio meo antiquior, præſertim cū ineptum ſit, me, qui tibi uiuere ſatisfacere poſſum, uerbis gratiam referre conari. Quòd autem me ad omnem abiiciendum timorem, graui illa tua diſputatione cohortaris, atque interea etiā amanter ſubaccuſas, quaſi ſaluti meæ diffidere hic deniq; incipiā, qui Romæ tam fortiter atq; intrepide imperitæ multitudinis impetum ſuſtinuiſſem: Ego uero mi Bembe non tam magno animi motu perturbatus ſum, quàm aut tu quidē exiſtimas, aut pars etiā quædam mearū ad te literarum ſignificare uidebatur. Sic autem tecū egi, ut mecum interdū ſoleo, cum illa mihi propono, quæ homini, cuius ea ſit quæ mea eſt cauſa, accidere & poſſunt & ſolent. Equidē ad neminem, præter te, in eā rationem ſcripſi, cum domeſticis ne uerbum quidem feci. Neq; tamē magna iuſti metus cauſa nō fuit. Nam ſi ad uos undiq; proferruntur omnia, audiſtis ſcilicet aliquid de indigna illa quorundā ex Gallia procerum, nōnullorum itē ex ſtudioſa iuuetute adoleſcētium cæde, quos hic per eos quibus illa ad te ſcripſi dies crudeliter trucidatos eſſe cōſtabat. Accedebat eòdem, quòd ex nequiſſimis illius Sinonis noſtri gregilibus emiſſitij quidam, partim me literis minaciſſimis contumelioſiſſimiſq; ad inimicitias uocarent, partim non bellos

p de

de me rumores dissiparent, alij Lazarum nostrum iniquis sermonibus in me incitare conarentur. Quibus equidē rebus commotus, non ego quidem, ut meae firmitudinis essem oblitus, sed certe ut te improbitatis istorū facerem certior, scribē dum ad te putavi: idq; magis ut me tuis cōsilijs aduersus impendentia mala munirem, quā presentibus, quae caueo magis quā timeo, perterres fierē. Solutus enim ab omni grauiore cura tum erā, cui quidem rei argumēto uel epistola illa mea esse possit, quā summam animi mei letitiam, nō modo tranquillitatē, optima sui parte praese tulisse nō ignoras: etsi mehercule nō eadem hic est temporum meorū ratio, quae anno superiore istic erat. Tum enim cōsilio & autoritate de iure publico disceptabatur, eoq; mihi forte parcebatur, quod aduersarij nostri uictoriam sibi despondissent. Nunc uero nō ea solum ipse deturbati, sed etiam turpissime uicti, ad extrema consilia descendunt, nec ex iure manu confertum, sed pilis & gladijs rem repetitū ueniunt. Iam mihi istic cum Pop. Rom. erat negocium, qui me iudicio & legibus, quā ui atq; oppressione uinci maluisset. Hic mihi res est cum portentis nescio quibus, quos neq; S. P. Q. ipsius Romani iudicium, neque pudor ullus neq; ius aliquod ad aequitatem animi traducat: sed suus furor, sua immanitas ad latronum gladiatorumq; consilia precipites agat. Eo sanē factum est, ut non ad te modo et M. Antonium Michaelem pluribus uerbis scripserim, sed Venetias etiam ipsis obtrectatoribus meis in eandem sententiam rescripserim. Nec enim aliam profecto, quemadmodum me ab istorum calumnia uindicarem, rationē inire potui: nisi tu forte à me nullum meae in nomen Italum beneuolentiae signum datum uelles, ne tum quidem cum me isti in crimen inuidiamq; iterum uocarent. Atqui ocium
tuum

tuum huiusmodi cogitationibus perturbari nollem. Sapienter hoc tu quidem & amicissime præcipis: uerum non me tam sollicitum ea res habuit quam tu tibi persuades. Ita enim uitam meam iam pridem institui, ut mihi nihil magno-
pere metuendum, neque adeo in malis numerandum, quod quidem à culpa absit, existimem. A qua culpa, cum absim, hac certe in re, quam qui longissime, non tam moleste istorum calumnias accipio, quam tibi nonnunquam uideor ferre. Omnino eo sum animo, quo tu esses, si te in eum fortuna casum demisisset: ut aut iniuriam ferendo impius, aut crimen diluendo timidus querulusque haberere. Quæ sanè causa fuit, ut istos de me impune concionari nollem. E quidem in cæteris causis facile tacere possum: simulac uero quis uoluntatem meam, tanquam à uobis alienam, atque (ut istorum uerba ponam) Italiæ infestam, populari odio subijcere conabitur: non dissimulabo contumeliam: neque sanè committam, ut taciturnitatem meam iniquus interpres conscientie assignet. Quid enim si quis me quasi de religione male sentientem, publicæ inuidiæ obijciat, tacendum mihi putabis? Non putabis opinor: quare nec isti, cum me contra Italiæ dignitatem omnia tum facere, tum dicere calumnientur, id quidem tacitum tulerint. Scitum est enim illud iureconsultorum, Qui tacet, fatetur: confessus pro iudicato habetur. Purgatum me tibi quidem, imò uero ne in suspitionem omnino neque apud te neque apud tui similes unquam uenisse, certò scio. Sed non aliter tamen exulceratis cæterorum animis mederi possum, quam si aut falsa ea esse ostendam, quæ in me conferuntur: aut istos qui se Italiæ dignitatem atque populo Romano maiestatem aduersum me tueri gloriantur, omni cura, diuturna que sollicitudine liberaturus Lerinam commigrem. Quocir-

ca à te peto, ut te meo uel dolori, uel si maui timori,
 æquum iudicem præbeas: si & me olim Romæ temerita-
 tis damnare solebas, quòd imperitæ multitudinis minas
 insidias que fortiter contemnerem: & ea nostra est cau-
 sa, ut pium meum silentiũ in contrariam partẽ facillime ra-
 pi possit. Neq; tamẽ est, ut suprã scripsi, quòd studia mea
 his contentionibus interpellari metuas: quando nullam in
 eo iacturam, nonnihil etiam forte lucri, in exercẽdo stylo
 fecimus: cuius ego te rei testem laudare possum, si modo ue-
 ra sunt, quæ de accessionibus in scribendo nostris epistolæ
 tuæ cõsignasti. Quòd si me nõ tam præsentis iudicio quàm
 reliqui tẽporis expectatione adductus, ad summam cohor-
 tari uoluisti, tamẽ mihi bene sperãdum est. ut enim illa lite-
 rarũ tuarũ particula, qua te mihi fortitudinis præceptore
 præberes, omnẽ animi mei metũ, si timidus essem, absterge-
 re potuisset: ita admonitio & adhortatio illa tua ταύτην
 τὴν ἡγεμονίην urget, rem nõ habere modo facultatẽ, de quo
 quidẽ dubium mihi diu fuit, sed nobis etiã ut uolumus &
 optamus aliquãdo processuram ostẽdit atq; pollicetur. De
 Mariano Castellano quod fecisti, est id mihi tam gratum
 quàm quod gratissimũ. Sed maximo me certe gaudio cum-
 mularis, si hominẽ mea causa, omni humanitate comitateq;
 tua quàm honorificetissime cõplectẽdum susceperis: id est,
 re, uerbis, uultu deniq; expresseris & quãto tibi studio di-
 gnitatẽ eius corãm cõmẽdarim, et quàm tu illũ meis etiã li-
 teris habeas cõmẽdatum. Pari uelim liberalitate Leliũ Ma-
 ximũ cõprehẽdas, uirũ mihi & familiarissimũ, & illa meo-
 rũ temporũ nouitate probatissimum: de quo tecũ hoc bre-
 uius, cum quòd de hoie tibi nõ prorsus ignoto scribo, tum
 quòd si quo sum in hoibus amicisq; deligẽdis iudicio, cõfi-
 do eũ se tibi sua sponte satis esse cõmendaturũ, uel iam po-
 tius

tius esse cōmendatissimū. Quod si ita est, peto à te, ut ad id quod ipsius causa iam uis, addas cumulum commēdationis meae: sin autē tibi aut propter uerecundiā suā, aut propter occupationes tuas, nōdum satis est cognitus, sic eū tibi cōmēdo, ut uirum optimū, hominē honestissimū, eundēq; neq; à studijs nostris abhorrentē, neq; amicitia tua indignū, ab hoīe perneccessario commēdari par sit. Cū has ad te dabā: et cōsiliū peregrinationis, de qua ad te antea scripsi, deposuerā, neq; Marinū Georgiū adhuc conuenerā, quē tamen ex Bolduci oratione, nihil nō tua causa in rem meā facturum intelligo. sed id erit alterius epistolae argumētum. Flauio nostro & Fundulo literas, quas in eundē cum tuis fasciculū cōieci, reddēdas curabis, et meis uerbis saluere cōmunes amicos iubebis. Vale. Ex urb. Patau. XVI. Cal. Oct.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO

GRIMOALDO S.

Crebras aduētus tui expectationes Lazarus Bonamicus nobis commouit, qui te quotiescunq; istinc redisset (redibat autem septimo quoq; fere die) huc animi causa propediem exiturum nunciabat. Qua quidem opinione, me iustum iam mensē Patauī continuisti, Venetias statim cogitantem: nunc uero cum tu minus ad nos, nos scilicet accurreremus ad te Calendis, aut postridie. tu fac sint omnia ad eum diem parata: sed non ut antea, cum te morum magistro atq; etiam medico utebar. Iam enim, si nescis, & morbum olim depulimus, & in aduersarij nostri Epicuri castra transiimus: explorator, an transfuga, nondum habeo dicere. Sed tamen hospitem expecta qui tibi domi tuae nihilo minore indulgētia tractandus sit, quā Vibius Paccius M. Crassum Cinnanis temporibus in spelunca delitescētem accepit. Rides? At qui certe spero ho-

P 3 spitium

spiritum tibi nostrum non minus gloriosum aliquādo fore, quā illi, quod exulem suscepisset Crassum, fructuosum fuisse suspicamur. Hoc aspersi, ut me Epicuri epistolas quoq; perfidenter imitatū intelligeres: qui ad Idomenæū regis Persarum præfectum Græcè quidem, sed in hanc sententiam scripsit: Si gloria tangeris, nobiliorem te epistolæ meæ reddent, quā omnia ista quæ admiraris, & propter quæ te uulgus suspicit. Sed ut ad id quod institui redeam, decreui paucis istis, quibus tecū futurus sum diebus, omni prorsus abiecta literarum cura, animiq; solitudine deposita, cum natura in gratiā redire: id est, genio, quē quinq; ipsos menses misere defraudavi, aliquando tandem indulgere, quod me ita demum ex animi mei sententia facturum confido, si tu nobis quā libenter cœnas facere soles, tam diligenter etiam lauteq; cubile instruas. Sed hæc corā liberius, liceat modo isto uenire. Vale. Ex urbe Patauiο, v. Calend. Octobr.

CHRIST. LONG. HIERONYMO
FVNDVLO S.

Quod nihil ad te iā diu scribo, caue id aut obliuione tui fieri putes, qui mihi hæres in medullis: aut contemptu, quem uirum esse bonum & doctum semper iudicavi: sed uel certa mea pigritia, quam in hoc ocio contraxi: uel nimia inter nos familiaritate, qua me plus quā mihi per te quidē liceret, usum perspicio: uel certe quod eius generis tuæ sunt literæ, ut nullum mihi epistolæ argumentum suppeditent. E quidem eo sum ingenio, ut non temere literis utar, nisi quid eiusmodi mihi occurrat, quod aut mea aut ipsius ad quem mitto, scribi intersit. Itaq; cum de pueri mei discessu certiozem me fecisses, statim quidem rescripsi; ad cæteras tuas nō item, quod nullam mihi rescribendi

bendi materiã aut sententiam attulissent, neq; uero in rebus meis quicquam esset noui. Atq; tuas equidẽ lego libentissime: sed me plane pudet, meas ad te inanes remittere, præsertim plebeijs et quotidianis uerbis contextas. Sic tamen quod minus amice à me factum quereris, id mihi abs te amice ignosci uelim. Non committam posthac ut in hoc genere officium meũ desideres: Tu modo da operã, ut qd' scribã semper à uobis habeã. Hinc enim nihil expectes, qd' sit aut scripture aut lectione magnopere dignum. Vale.

CHRIST. LONG. G. BVDAEO S.

Quam sis occupatus, etsi tu nihil ea de re ad me scripsisses, id tamẽ profecto uel tuarũ literarum breuitas, uel locus ipse unde illa mitteres, mihi satis significasset. Memini enim quã multis mecum sis agere solitus, si quando ociosus ex Marliano tuo aut etiã Parisiorũ Luteitia ad me scriberes. Itaq; uelim ipse quidem occupationũ tuarum rationẽ habere: sed nondũ mihi plane iudicatũ est, gratuler'ne tibi genus istud uitæ, an artiũ potius nostrarum, studiosorũq; uicẽ doleam. Eodẽ enim tẽpore, & tibi præclarũ esse uideo, singularẽ istam tuã tum uirtutẽ, tum doctrinã non iã latere in tenebris, sed illustri & excelso loco sitam in luce Galliarũ ac regni clarissimi oculis auribusq; uersari: & literis nostris multum præsidij ornamentiq; detrahi, cum te ab ijs auersum ad gerendã remp. traduci intelligo. Poteris tu quidem, qua es apud principem tuũ uel autoritate uel gratia, doctos aliquot & literatos homines subornare: studia nostra, quæ per te illustratum iri sperabamus, non item certe tueri poteris. Sed quando nec quidnam potissimum secutus, regiã fortunam literarũ conscientia prætuleris, nec quid istic muneris sustineas, nec quãdiu in regio comitatu sis futurus adhuc scio: erit hæc nobis

p 4 alte

alterius epistolæ argumentū disputatio. Facere tamen non possum quin gaudeam, te talem uirum à tãto Rege in amicorum cohortē esse accersitum. Spero enim uel cōfido potius te, qui cum natura ipsa sis prudētissimus, tum etiã doctrina multa atq; optimarum artium sciētia egregie eruditus, & liberis tuis consulturum, & dignitatem tuam apud istum obtenturū esse. Nam de animi tranquillitate atq; illo cui à pueritia assueuisti ocio, nihil facile ausim affirmare, nisi forte per principem ipsum artē tibi desinere aliquando licebit. Enimuero, si bene te cognitum habeo, non sanē possis etiam ut uelis, sine literis uiuere: quarum cum nobis uberrimos fructus proferre cœpisses. Sed tum demum ad te de meo sensu perscribam, cū tu me hoc de genere toto, & istius tui instituti ratione certiorē feceris: nō equidem, ut ipse tibi consiliū dem, quo tu plane abundas, quodq; tibi sapiētissime captum esse scio, sed quia mihi tum deniq; tecum esse omnino uideor, si aut literas tuas lego, aut aliquid ipse ad te scribo. Interea quod inter nos agi, & ex sentētia mea (ut spero) per te cōfici potest agam. Fr. Rubrius missus à Rege Francorū ad Venetos Legatus Principi suo cōcinnādas curauit tabulas, quibus uia istinc Byzantium usq; doctē descripta, egregieq; depicta cōtinerentur. id eō fecit, opinor, cōsilio, ut ille quē Græciæ Regem à Pont. Maximo appellatū esse cōtēdit, regionū illarū quasi cōspectu admonitus, Græciā sibi prouinciā aliquāto maturius, quàm id futurū speretur, decerneret. Res est quidē, ut uides, cum ad tātum bellum imperatori in primis necessaria, tū mehercule, ut audio, etiam per se cognitu aspectuq; dignissima: sed multo tamē Principi iucūdiōr futura, si testimonium iudicij tui accesserit. Quod quidē ille prospiciēs, neq; sane dubitās quātum mea causa uelles, egit mecū per
literas,

litteras, ut se tibi eo potissimum nomine commēdarem. Nec Venetijs quisquam est Fr. Rubrio mihi amior mi Budæe, nec sanè alius, qui me æque tueri & autoritate sua, siquid accadat, saluum incolumemq; præstare possit. Quare mihi gratissimum feceris, si in ea re homini ita cōmodaris, ut intelligat hanc cōmendationem magno sibi usui fuisse. Id autem facillime assequeris, si munus eius uerbis tuis ornaris, ipsiq; etiā aliquod uocis tuæ testimonium dederis. Hoc ut facias, non mea tantum causa, sed tua etiā, te uehemēter rogo. Summo enim splendore hominē, eundēq; gratissimum, nec à studijs nostris abhorrētem, & necessitudine tua dignissimum tibi nō multo tuo labore in perpetuum deuinxeris. Lazarus Baysius, quē in isto comitatu frequētem iā esse scribis, is est quem tibi olim Græce cōmendabam: Adulescens nostrarum artium studio mihi tum quidem coniunctissimus, sed nunc ualde lautus qui grauetur ad me scribere. Parum scilicet diuturno Aulæ usu profecit, qui diligentiae urbanitatisq; suæ inter eos homines sit oblitus, apud quos cæteri uel natura tardissimi, non impigri modo & humanissimi redduntur, sed nullo etiam maiore negocio ad assentationem nonnunquam erudiuntur. Atque id in ipso eo magis sum miratus, quòd cum unà Romæ essemus, præclaras illas, quas tu in Assē tuo istiusmodi hominum generi descripsisti leges, ita probabat, ita te de ijs laudabat, ita nunquam de manibus ponere atq; conterere, ut ad earum omnino præscriptum istic uicturus uideretur. Ego certe eum præcepta illa tua iam explicare, atq; ita exprōmere arkitrabar, ut te, quo tum magistro utebatur, discipulum redderet. Extra iocum mi Budæe, aut tu de rationibus eius ad me aliquid mittas oportet, aut facias quidem ut ipse quemadmodum rem suam gerat nobis significet.

p s Cum

Cum enim à te discessi, quem istic pluris faciam habeo plane neminem. Ille porro epistolarum tuarū nuper editus liber, quantū me diligis, uel potius quantū te à me scis obseruari, tantum quæso cura, ut ad nos primo quoq; tempore perferatur. Caue sumptui eam in rem parcas. Ego enim cū quicquid tabellario dari iusseris numerabo, tum uero etiā magnum abs te beneficium me accepisse iudicabo. Io. fratris tui filium atq; huius ipsius consobrinum Mauriciū Buliodum, nō expectabo dum uel tu uel parentes eorū mihi commendent: diliguntur à me propter summam eorum humanitatem & obseruātiā. Budæus etiam quòd earum literarum studiosus esse cœperit, quas tu maxime probas, hoc est, Græcarum, nec id ipsum tamē meo hortatu, aut ijs horis quas iuris prudentiæ studium suo sibi quasi iure uendicat, sed tum sua, mihi crede, spōte, tum eo tempore, cum ceteri feriātur & cessant. Veritus est, credo, maximī et plane ingenui animi adolescēs, ne tu unus fuisse dicerere, qui nouum hoc decus in familiam tuā intulisses. in familiam autem: imò uero in ciuitatem, atq; adeo Galliam uniuersam. Nam quin primas omnium sentētia omnem in partem referas, nulli iam neq; integrum est, neq; dubium. Ambos igitur omni ratione hic tueor, & si quid opus erit, corū quoque tenuitatem facultatum mearum angustia sustentabo. Hoc te iccirco latere nolui, ut parentes eorū per te sciant, me beneuolentiam memoriāq; quam ipsis debeo, liberis eorum præstare. Volo enim mi Budæe, si quis alius, & esse & haberi gratissimus. Vale. Ex urbe Patauio, No. Decēb.

CHRIST. LONG. ANT. MARCILIO S.

INstituerā Feralibus ad te scribere, cū mihi in mentē statim uenit, eū diem etiā maioribus nostris religiosum fuisse, quāquam mehercule, ne tū quidē quod scriberē occurrebat,

bat, nisi te mihi esse charissimū. quod te, uel tacente me, certo scire nō dubito. Scribebā tamen, idq; eadē omnino qua etiam nunc de causa, ut uel in eo quod tibi istinc proficiens sum pollicitus, fidem meam liberarem: sum autē pollicitus simulatq; Patauium appulisset, me aliquid literarū ad te daturum. Vel te quoq; ad exolutionē promissorum, quibus te mihi obstrinxisti cohortarer: non quo de constantia tua dubitem (scio enim te hominē esse certissimum) sed quia incredibili cupiditate ardeo eiusce rei, quam tu mihi & tantopere cōmendasti, & te ex animi nostri sentētia cōfecturum affirmasti. Venies igitur ad constitutum, neque prius tamen quā mandata nostra istic diligenter curaris, imō uero quod agis per feceris. perficies autem, si cū quanti te faciam memineras, tum uero tantum in eo industriæ, quātum mihi corā recepisti, posueris. quod ut facias, nō es tu mihi quidem uehemēter rogandus, qui te omnia mea causa & uelle & cupere exploratum habeo. Illud tamē tibi uelim persuadeas, si te mihi in eo morem gessisse intellexero, te inde nihilo minorem quā ipsum me uoluptatem esse capturū. Omnino si officia in me tua cumulo isto auxeris, et me plane bearis, et hoīem gratissimū tibi deuinxeris. Cura ut ualeas: nos enim ita ut cū maxime et ualemus et in studia nostra incūbimus. Ex urbe Patauio, IIII. No. Nou.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

ET si statueram nihil ad te literarum dare, nisi tu mihi epistolæ argumentum aliquod ipse præbuisset, tamen cum ad Ant. Marcilium, hominem utriusque nostrum studiosissimum scriberem, putavi aliquid etiam ad te literarum esse dandum, ne si nihil tibi misissem, pluris à me institutam nuper cum eo amicitiam fieri existimares, quā tuam: haud ita multis annis quidem illam, sed innume-

rabilibus certe tuis erga me officijs confirmatam. Itaque breuitati mearum literarum ignosces, & si pleniores elicere uoles, scripto me aliquo laceffes. sum enim eo ingenio, ut ipse multo libētius faciiliusq; rescribam, quàm alios appellem. quod quidē & istic & per literas me tibi testari memini. Saluta meis uerbis Io. Macliniensem gemmarium, atq; ut signatorium annulum, quem ei faciendū locaui, quàm primum mihi curet, commonefacito. Vale.

CHRIST. LONG. BEMBO S.

IAm pridem nihil scribo, quòd multo auidius nummorū aliquid istinc expectem, quàm uos ullas hinc literas. sed quando desiderū tui diutius ferre non possum, quod quidem mihi tū deniq; lenire uideor, cum ad te scribo: nec tu quicquam tam lōgo interuallo ad me: ego scilicet ad te aliquid mittam. Fui Venetijs dies amplius quindecim, quos ipsos partim cum Octauiano Grimoaldo in urbe, partim cū Andrea Nauagerio nostro Murani summa cū uoluptate traduxi. Huius in suburbano, cum hortus ipse grato nobis spectaculo fuit, ita demēsus et descriptus, ut omnes tum pomarij, tū seminarij arborū ordines in quincūcem dirigantur, & exquisitissimo ambulationū topiario opere latera eius decumaniq; limitis camerae cōuestiātur: tum uero oēm expectationē meā uicerūt mali asyriae plurimae, suis quaeq; interuallis discretæ, et in certū quoq; ordinē digestæ: quas eundē Nauagerium nostrū paucis ante mēsibus seuisse au diebam, atq; incredibili quadā celeritate solertiaq; ad frugem perduxisse, fructu mehercule latissimo: etenim cuius aspectu nihil sit pulchrius, odore suauius, gustatu iucundius, uarietate autē atq; magnitudine admirabilius. Delectatur enim etiam agricolarum uoluptatibus, sed his honestioribus: & qua diligētia artes nostras colit, eadem profecto

Et cum horto suo rationem habet. Sed ut ad cōiunctiora nobis ueniam, scito ut primum Patauium ueni, perspexisse me, quātum uel gratia uel autoritate apud Marinū Georgium ualeres. Accersiuit enim ille me statim honorificētissime, opesq; suas in tuenda uel salute uel dignitate nostra omneis mihi pollicitus est liberalissime. facturū puto, nā de te mirifice & sentit & loquitur, neq; à studijs institutisq; nostris tam abhorret quā uulgo hominū opinione existimatur. Amoris erga me sui argumēta nō obscura cum iam dederit, tū certe ab intimis et necessarijs eius ita obseruor, ut & me amari putē, et ipsius merito hic tibi gratias oīno acturus fuerim, nisi omnē ex nostra necessitudine gratiarū actionem sublatā esse uoluisses. Velim tamē illū certiorē facias, cū mihi officiū suū fuisse gratissimum, tū me etiā sibi gratias apud te egisse diligētissime. Atq; ne tu quicquam rerū mearū ignores, eadem hic nūc est uitæ ocij nostri ratio, quæ æstate proxima fuit: nisi quōd aliquot noctis horas assumimus, ac per anni quidē tempus iam & liberalius exercemur, et in studia nostra acrius incūbimus, quæ quidem studia, quo etiam alacrius tueri possimus, da (quæso) operam ut pecunia nobis curetur, aut certe ut intelligam, quare ad eam Flauius nondum peruenire potuerit. Iam quartam hanc epistolam ad te do, cum tu adhuc ne schedulam quidem, quinta si te oppresserit, nā mihi longi temporis usuram longiore epistola dependes. Vale. Ex urbe Patauio, Calend. Decembr.

CHRIST. LONG. BERNARD.

SANDRO S.

SI uales, bene est: ego quidem ualeo. Pluribus uerbis tecum agam, cum plus ocij nactus fuero. Nunc Nicolao tuo satisfacio, qui mihi literas tuas hodie reddidit. Is enim
simul

simul atq; nobis opera sua nihil iam esse opus intellexit, istuc se statim recipere uelle ostendit, cum in ipsum plane studiorum meorum cursum incidisset, quæ quidem ut scribundis literis interpellarem nulla unquam ratione adduci potui. Nam, si nescis, ita ocij mei ratione institui, ut septimo quoq; demum die ex aradis dictandis uel epistolis Latinis uacæ, reliquum tempus omne, Græcis et grauioribus literis consumam. Itaq; epistolæ nostræ breuitatē ne sis admiratus, multo uero minus inelegantiā: quādo neq; accurate scripta est, et plebeio sermone tecum agimus. Quare autē Nicolaus comendatione tua apud me uti non potuerit, ex ipso cognosces. Reliquum est cum ut salutē meis uerbis referas plurimam & Fr. Bragadeno, et cæteris comunibus amicis, tum uero ut has statim ab earum lectione conscindas, aut certe ne committas, ut à quoquam legi possint, qui de ingenio doctrinaq; studiosorum ex unius alicuius epistolæ lectiuncula pronuntiare soleat. difficile est loqui, & iam suspicari potes quos significet. Vale. Ex urbe Patauio, Non. Nou. Inscribenda epistolæ, qua tu ad me usus es, mihi quidem non satis probatur ratio, etiā si ea Alcyonium nostrum persæpe usum esse exploratum habeo. Sed hæc coram.

CHRIST. LONG. LAELIO
MAXIMO S.

Fecerunt P. Bembi literæ, quo minus te mei prorsus oblitum esse existimarem. Salutem enim mihi tuis uerbis attulerunt. Tu ne uero, qui usq; in ultimam Britanniam, anno superiore literas ad me sæpe dabas, iam grauaris aliquid mihi mittere: idq; cum ego Venetijs iterum diligenterq; ad te scripserim, & nunc in ipsis penè incunabulis tuis uiuam: Equidem postquam in Italiā redij, nihil à te, uel etiā de te, præterquam ex P. Bembi, & Hier. Alexandrini
lite

literis accepi. Quod si nostri obliuione commissum est, curabo ut prius istuc aduolem quam totus tibi excido. Sin te scribendi argumentum aliud deficit, persequere res urbanas, non illas quæ ad Pont. Maximum, aut pontificij Senatus aliquem pertineant (multorū enim literis, nūtijs, rumore deniq; ipso ea nobis haud obscure nuntiantur quotidie) sed plane ciuium Rom. & eorum qui docti istic numerētur, actiones perscribe. Nec enim nescis quàm sim curiosus, quãq; omnibus peregrinātibus iucūdam sit, etiā minima, quæ domi gerātur, cognoscere. Ante mēses quinque legit mihi quidem binas tuas ad se literas Hier. Alexandrinus, Græcas alteras, alteras Latinas: in quibus cū alia de rerū tuarum statu diligentissime scriberes, tū tibi duas à me Venetijs redditas esse epistolas significares. Verū id ad me scribi oportuit, cuius maxime intererat de rebus nostris abs te certiolem fieri, tum præsertim cum Marianus Castellanus mihi diplomata illa quibus in ciuitatem asciscebar, mitteret. Sed plane ad inimicos olim nostros, nunc meos defecisti, ac prodita causa, quā tanta contentione egeras, ex patrono factus es accusatorum subscriptor, quod cū alijs indicijs multis facile perspicio, tum uero quòd adhuc tam pertinaciter taceas, & delatoris nostri mortem lacrymis carmineq; tuo adornaris. Sed iam satis iocati sumus. Illud serio uehementerq; à te peto, facias sciam, quid istic rerū agatur, quam tu rationem uitæ tuæ institueris, quod sanè sine summa solitudine nescire non possum. Nam de me ex P. Bembo cognosces, qui cum sensus meos tenet omnes, tum à me de rebus meis quàm sæpiissime fit certior, de te uero, quem hic rogem, habeo plane neminem. Saluta mihi Corytium, cui quod quidem potui in hac defensionū mearū editione testimoniū dedi. Vale. & me, ut facis, ama.

CHRI

CHRIST. LONG. FLAVIO
CHRYSOLINO S.

Salutem mihi hodie tuis uerbis Fr. Capolistius dixit: si-
mul & quàm multi, quàmq; illustres de me sermones
summa mea cum laude abs te istic habiti essent cōmemora-
uit. Id ego enim cū summe nobis esse uoluptati ostēdissem,
neq; tamen aut nouum tibi, aut inexpectatum mihi esse si-
gnificassem, ut tu de me amantissime uel sentires uel hono-
rificētissime loquerere, egit idem mecum ut sibi officij sui
testimoniū aliquod apud te darē. Qua quidem in re quan-
do ei morem à nobis gestum esse uides, uelim contrā illum
scire ex te, me id diligenter fecisse. Nam ad existimationē
nostrā magnopere pertinere arbitror, ut homines me uel
minimis in rebus & memorem esse & gratum intelligant.
Quod ut facias, te uehementer etiā atq; etiam rogo. Vale.
Patauij. Non. Febr.

CHRIST. LONG. FL. CHRYSOLINO S.

Vellem æque facile ex meis literis, quanti apud me sis
perspicere posses, atq; ego ex tuis quàm me ualde a-
mares cognoui. cōplecterere, quod ipse quidem de te feci,
absentem animo; hanc uero epistolam etiam exoscularere.
Nec enim eo es ingenio, ut aut in amore te uinci uelis, aut
quādo amicum coram non potes, animū certe eius cogita-
tione complecti nolis. Equidem exponere tibi nō possum,
quātum uoluptatis ex literarum tuarum lectione ceperim:
neq; id uero, ca sola de causa, quòd supra omnē expecta-
tionē meā factæ elegātesq; mihi uisæ sunt: quāquam tā fe-
lix in scribēdo industria, tuū erga me studiū uehemētius cō-
probauit: sed quòd etiā illā morum tuorū suauitatē ita ex-
presserunt, ut mihi tecū esse & colloctionū tuarū huma-
nità

nitate præsens ipse frui plane uiderer: simul & quòd in
 mentem eodem tempore ueniebant innumerabilia tua in
 me uel præsentem uel absentem officia: quorù quidē me-
 moria mihi adhuc tam iucunda est, quàm ea ipsa cum ibi-
 dem, tū Venetijs grata extitissent. Atqui huius neq; est lo-
 ci neq; temporis, quàm ipse de me bene sis meritis cōme-
 morare. tantum habeto, nullas mihi istinc redditas esse lite-
 ras, neq; gratiores tuis, neq; iucūdiore: in quibus cū cessa-
 tionē tuam apud me tam multis excusas, perinde sane fa-
 cis, ac si te mihi eo religiose purgares, quòd mihi gratias
 tum non egisses, cū ego abs te beneficiū accipiebā. E qui-
 dem nisi mihi perspecta esset animi tui singularis cū sim-
 plicitas, tum moderatio, putarem me abs te huiusmodi ex-
 cusatione accusari negligentia, quasi ipse officio functus
 non essem, qui nullū prorsus grati animi argumētum tibi
 adhuc præbuissem. quod ipsum, quominus adhuc per lite-
 ras prætiterim, id quidem causæ fuit, quòd cum occupa-
 tionibus tuis libenter fauebam, tum amicitia nostra indi-
 gnum esse ducebā, ut tu pro opera, à me uerba acciperes.
 Tãetsi amicitia nostra, paucis, ut tu quidem scribis, mensi-
 bus istic instituta, sed mehercule & multis tuis in me be-
 neficijs & incredibili meo erga te amore cōfirmata, facile
 pati possit, apud alterū plus officij residere, modo ne alter
 neq; tuendæ amicitia uolūtate, neq; accepti beneficij me-
 moria uincatur: quorum sane neuturum ut in me desidre-
 tur, perficiam. Quòd autē mihi de defensionū nostrarū li-
 bro gratularis, facis id tu quidē amice, & ego mehercule
 ipse mihi plurimū eo nomine gaudeo: sed nō propter eam
 facile, quam tu fortasse suspicaris, causam, quòd doctorum
 hominum iudicio plurimum oratoriae tum elegantia, tum
 dignitatis præ se ferāt: id enim ipse mihi uix persuadeo,

q

quando

quando ne mihi quidē in eis satisfacio, qui tamen scripta mea aspernari non soleo: sed quod eius libri editione partim certorum hominū improbitatē fregimus, partim exulceratos multorū animos sanauimus, partim bonos & doctos omneis ad causam adiunximus, atq; adeo, uti ais, nobis deuinximus. Quod si ita est, est quod ipse mihi plane gratuler, nec minoris tanta talium uirorū studia quā Romanā ipsam ciuitatē faciā: qua quidem quo me nō esse indignū demonstrarē, illas ipsas defensiones plane conscripserā. Donati sunt quidem alij ciuitate multi: qui uero tanto honorū omniū consensu, tanto doctorū hominum iudicio, ea dignus habitus sit, alterū non sane reperies. Atqui hoc in genere, ea mea causa est, ut quid ipse sentiam, libere exponere nō possim. Quare quod ad te attinet, illud tibi persuadeas uelim atq; existimes, habere te fortasse multos aut beneficiorū magnitudine, aut assiduitate, aut uetustate tecū cōiunctiores quā me: studio, beneuolentia, amore neminem: idq; non tam propter tuas, quas ad me tum humanissime, tū honorificētissime scripsisti literas, quā quod plane ingratus sim & mei dissimilimus, nisi te mea spē amē plurimū: qui cū me semper fecisti plurimū, tum nihil ad excolendam confirmandamq; amicitiam nostram reliquisti. Cura ut ualeas. Patauij, pridie Idus Iul.

CHRIST. LONGOL. IAC.

SADOLETO S.

Missurus tibi Gul. Budai epistolam, facere non possum quin ipse quoq; idem aliquid ad te literarum: quāquam quod scribam non satis occurrit, nisi hic tibi fortasse uis tua in me beneficia ut commemorem. Atqui huius commemorationis te, ut puto, iam cepit satietas: me quidē iam pudet, in ea toties habenda gratia elaborasse, quā ne
cogi

cogitatione quidem ulla consequi possum. Simul & illud uereor, ne hoc tibi nomine in assentationis suspicionē ueniam, quasi frequens hæc tuorū erga me meritorum prædicatio, non officio, sed tempori tribuatur. Non cōmōrem? quid igitur scribam? aut qua me tibi nūc quidem uia memorem gratumq; ostendam? Sic scilicet faciā: posthac tum deniq; scribam, siquid erit, cuius te certiolem per me fieri oporteat. Nam quin tibi studium, beneuolentiam, obseruantiam quam debeo uel absens præstem, te non dubitare certo scio. Scribo equidem ad nonnullos istic, etiam cum nihil est opus, sed ad eos omnino quibuscum mihi aut domestici usus, aut familiaritatis aliquid intercedit. Te ista grauitate, dignitate, doctrina uirum, istis occupationum quasi fluctibus obrutū hominem crebrioribus literis interpellare non audeo. Tu modo fac me ames & ualeas: nos enim ita ut maxime tum te amamus & obseruamus, tum uero ualemus & literis nostris utimur, eo etiam sane consilio, ut tibi otij nostri rationem per otium aliquando reddamus.

CHRIST. LONGOL. PETRO

BEMBO S.

Quod superioribus literis futurum prædixeram, id nunc scilicet accidit: quinta te iam epistola oppresfit, nec tu literā adhuc, aut omnino nummum. Atqui ad te scribendi nuper mihi in eo prora (ut aiunt) & puppis fuit, ut aliquid uel literarum elicerem, uel pecuniæ exprimerem. Nunc quando utrūq; adhuc desidero, quo hic me tandem animo esse censes? præsertim qui neq; utrū literas meas acceperis, neq; de pēsione Calend. Nouemb. quid actum sit sciam. Verum postremū hoc leuius ferendū, illud mihi nulla ratione dissimulandum, quod hac tua scribēdi

q 2

intermiss

intermissione de salute tua sollicitus esse coepi. quæ quidem salus qua mihi pecunia nõ antiquior? Vale: & si me amas, cura ut me Flavius quemadmodũ tecũ agatur, primo quoque tẽpore faciat certiorẽ. Rescripsit iam tandem Budeus ad collegæ tui literas, eius epistolam ad te mitto; fac ut ea Sadoletto nostro quàm primum reddatur. Salutẽ Colæ nostro, Lazarus Bonamicus, quo Steph. Saulius tum in Latinis, tũ in Græcis literis uno utebatur, migravit Bononiã: studiorũ ne causa, quod quidem ipse affirmat: an uero ut Laurentij Campegiij liberos instituat, nondum plane exploratum habeo. Hic mihi tu uelim memineras eorum quæ ad te xvi. Cal. Octob. scripsi: non quo quicquam timeã: cõfirmasti enim tu me, & plane sum cũ animo magno, tũ etiam spe bona, præsertim cũ firmissima domesticorũ nostrorũ beneuolentia muniti sinus: sed ut me id nõ temere tum scripsisse cognoscas. Illud itẽ fac cogites, annum quidem iam fere esse, cũ monitis tuis atq; præceptis adductus, earũ literarũ studiosus esse coepi, quas tu maxime probas: sed me quid profecerim omnino nescire. hunc laborẽ alteri delegare non possis. Itaq; longiores tuas expectabo, uel exigã potius, cũ te ualere & uacare intellexero. Iterum uale. Obsignabã epistolam hanc, cum mihi à fratre tuo redduntur eodem tempore & literæ et sestertiorum nummũ circiter duo millia: quæ me plane recrearũt, ac rationes meas istic abs te diligenter explicari ostenderunt.

DECIMO LEONI PONT. MAX.

PRINCIPIQVE ROM.

ET si apud me dubium nunquam fuit Pr. optime, quin pro tua in omneis quidem mortaleis illa, sed mihi priuatim etiam perspecta humanitate, munus isthuc nostrum qualecũq; esset boni consuleres: putauit tamen mearum esse partium

partium, nō id quidem uerbis exornare : quod si facerem, nihil ab re fortasse facerē: sed in eo cōsiliij mei rationes tibi breuiter exponere, nequis me uel facilitate tua ambitiose abusum, uel nullā omnino officij mei rationē duxisse existimaret. Ego Pr. optime, ut primum Gallicos hosce canes duos nactus sum, omnium quos unquā mihi uidere contigisset cum eximijs corporis uiribus præstantissimos, tum singulari in dominū amore fideq; admirabileis, tū uero uenandi usu exercitatisimos: rem statim omnino esse existimaui, nō priuata modo conditione maiorem, sed quæ etiā eum maxime deceret principem, qui tanto cæteris dignitate hominibus præstaret, quanto hi reliquas sui generis animantes & decora corporis specie, et generosi spiritus uirtute anteirent. Neq; uero illud me deterruit, quod res parum digna tanto principe uideri poterat. Legerā enim Indiam petenti Alexandro, ab Albanæ rege canē unum, inusitatæ quidem magnitudinis illum, sed unum tamen, & in quo præter uel segnē immanis corporis molem, uel insigne robur nihil facile mirarere, dono missum, nec minus liberaliter, quasi dignum quod ab rege ad regem tam longe mitteretur munus, acceptū: cū in ijs quos ad te mitterē, nō corpus tantū ad ualentissimas quasuis prosternendas bestias ualidum spectaretur, sed agilitas etiam ad eas omneis quæ uelocitate censeantur cōficiēdas egregia. Sed nec certe ineptiarū crimen extimui, tanquam Pontificiæ dignitatis rationem in eo parum haberem. Ego enim cum uenādi artem ab optimo quoq; & doctissimo ueterum in primis probatam, cæterisq; exercitationū generibus omnibus longe prælatam esse exploratum habeo: tum uero te nō tam quasi Pont. Max. quā ut principem Romanum, id est, regum omnium plane regē, nobilissimo honestimæ exercita-

tionis instrumento dignissimum iudicavi. Idq; Christianissimū Francorum Regis, à quo huc ad S. P. Q. Venetum Legati missi sumus, exemplo feci: cui quidem etiam hac in re me plurimum gratificatum iri certo scio. Nam is cum nihil tua causa non uult, tum etiam te à suis ubiq; plurimū fieri iubet & cupit. Quo sane etiam minus iam mirabere, quid mihi in mentem uenerit, ut ego qui nec magna familiaritate, nec ulla sane præclara fortuna apud te cōmēdor, & regio te munere donare, & tã familiariter ad te scribere sim aggressus. Donandi causa ea quam supra posui. & quòd Rex meus quæcūq; tibi uel grata uel iucūda esse intelliguntur, ea non à se modo præstari omnia: uerū etiā à suis studiosissime diligētissimeq; curari cupiat. Scribēdi porro fidutiā attulit, primū cōiunctissima illa quæ ei tecū intercedit necessitudo: deinde uero etiam re mihi iā probata incredibilis illa tua humanitas, qua me ab eodem Rege, atq; religiosissima eius uxore ad te olim legatum, istic ita accepisti, ut ex eo tēpore te non solū Pōtificatus, quo appellaris, nomine Maximū, sed etiā singulari et plane quasdā diuina bonitate optimū semper iudicarem: nihilq; antiquius duxerim, quàm ut quoquo intelligeres modo, me tibi memoriā bencuolentiamq; quā debeo adhuc præstare.

CHRIST LONG. FLAMINIO

TOMAROTIO S.

Iucundissimæ mihi tuæ literæ fuerunt, quæ & summam tuæ erga me uoluntatis significationē haberent, et perbelle scriptæ, spem mihi afferrent non dubiā, talem te aliquando fore, qualem ego te uel ingenio uel diligentia tua fretus, multis futurum prædicassem. In ijs, quòd me rogas, ad quem diē nos expectes: ego uero id, ut nunc quidē est, constituere non queo: ita multis & magnis negotiorum fluctibus

fructibus obruor, de quibus ad te aliquid scriberem, si eius essent generis, ut literis recte comitti possent. Siquid tamē coniectura augurari licet, Nonis, aut certe ante diē tertium Id. Apr. uobiscum ero. Tu uero, quod te in uia des hoc tempore nihil est. Nam neq; religionis hisce diebus satis honesta sit cuiquam peregrinatio, neq; plane uideo, si ueneris, quos ex consuetudine nostra percepturus sis fructus, qui tantis occupationibus distinear, ut uix huic tantulae conscribendae epistolae spatium habuerim, sed nec certe quod tibi mittere aliud occurrebat. Cū hæc maxime scriberem, ecce tibi altera tua epistola. sed in eandem cum superiore rationem conscripta, nisi quod te uehementer mirari ais nihil tibi literarum à me adhuc esse redditum. Eius autē rei causam, ex ijs quæ paulò ante proposui, facile collegeris. Vale. Venetijs, Palmaribus.

CHRIST. LONG. STEPH.

SAVLIO S.

Quod nihil adhuc literarum ad te dedi, non id quidē causa fuit, quod scribendi argumento destituerer, quo plane abundabam: sed quia eius erant generis res, quæ literis recte committi non possent, & ipse quotidie uel potius in dies singulos me ad uos recipere cogitabam. Nunc uero cum necdum à regijs negotijs sim plane uacuus, & ea iam dies instet, quam hic omnino traducere cōstitueram, uolui tibi consiliorū meorum rationē per literas breuiter significare, ne tu me uel cessationis nomine suspectū haberes, uel diutius etiā quàm par esset istic expectares. De re tua nihil adhuc cōstitutū. Tantū enim negotij regiae literæ & nobis et decēuiris exhibuerūt, ut priuatorū postulationibus operā dare per hosce dies neutris uacaret. sed tamē, ut spero, res ex sentētia nostra conficietur,

q 4 non

non ulla quidē ceterioris Galliae praefecti cōmendatione,
 qua ille insulsa & plane Gallica est usus, sed & consilijs
 nostris & ipsius causae equitate pugnabimus. Experie-
 mur quidem certe omnia, ut antequā hinc proficiscamur,
 tibi factū esse satis intelligas. Cogitabamus autē istuc aut
 Non. aut circiter quartum diem Id. Apr. Interim uide, ac-
 mabo te, ut quoad in montibus Euganeis cōmorabere, ne-
 quid absentia nostra rebus nostris detrimētī afferat. quod
 quidem facillime cōsequere, relicto domi Antonio tuo: cui-
 ius & fidem & amorem erga te singularem mihi perspe-
 xisse multis in rebus sum uisus. Sed certe γλαύκας ἐστὶ ἀθύρας,
 qui tibi consilium dem. Libellos, quos quasi itineris comi-
 tes mecū detuleram, scito nulli nobis adhuc usui fuisse: sed
 sarcietur tamē otiosis his diebus otij nostri iactura. Rem
 nos eō perducturos speramus, quō te iam aduentare suspi-
 camur. sic fiet, ut cum rediero, pari iugo in eadem studia
 incumbamus. Vale. Venetijs, IX. Calend. Apr.

CHRISTOPHORVS LONGO=

LIVS P. BBMBO S.

NUnquam fore putavi, ut aliorum prius literis de ad-
 uentu tuo quā abs te ipso fierē certior, quod tamen
 quando praeter opinionem meam cōmissum est, Venetias
 te saluum uenisse immortaliter gaudeo. da modo operam,
 si me amas, ut statim intelligam, hic ne te, & quando ex-
 pectemus: an uero nos istuc aduolare, an in Patauino tuo
 tibi malis occurrere. Multa sunt quare tecum esse uelim
 hoc tempore, sed illud potissimum rationes nostras con-
 turbat, quōd Saulius noster heri Genuam, pertristi,
 neque tamen non uero, fraternae uoletudinis nuntio ex-
 citus, accurrit. Rediturum se quidem ille ad hyemem
 proximam affirmauit. Sed haec coram: liceat modo nobis
 prop

propediem congregari. Vale. Patauij, III. Non. Maij.

CHRIST. LONG. FLAMINIO

TOMAROTIO S.

Persuasi tandem Bembo nostro, ut me uobiscum esse mallet, quam secū: cras igitur, ad summum perendie, nos istuc uētuos speramus. Tu interim da operam nobis: cubiculum ea quam tibi istinc discedens ostenderam, ratione instructum ut sit. Interius conclauis uestibulum si nondum illi faciendum curarint, admonebis eos meis uerbis, id primo quoq; tempore uel statim potius, extruendū ut locent. Res est nec multi negotij, nec otio nostro parū idonea. Lectus è regione uestibuli uelim collocetur. Pluteum ad dextrū ingredientibus parietē statues. Bibliothecam inter fenestras duas mediam explicabis. Reliquā intestini operis supellectilem quam poteris aptissime totam honestissimeq; dispositā uoles: quicquid in eo genere sumptus feceris, id ego tibi omne simulac uenero dissoluam. Saluere uelim à me iubeas hospites meos, quibus etiam puerum meum, dum absum, commendatum esse cupio. Vale. Venetijs, Id. Maij.

CHRIST. LONG. ANTONIO

MARCILIO S.

Expectabam auidissime tuas multis de rebus literas, cū mihi epistola tua reddita est, festiuitatis plena quidem illa & urbanitatis, sed multo mihi iucundissima sane futura, si quod sperabam ad me scripsisses, quemadmodum sacrum Martino diem, quo ueteres etiam dolia relinebant, traduxissetis. Scis enim condictum uobis fuisse constitutumq; ut eo ipso die apud Egnatium nostrum, iniuriarū iudices sederetis dicam an accumberetis? E quidē etsi non dubito, quin aurificem nostrum otiosum omnino reddide-

q s ris

ris, iudiciumq; & conuiuium ipsum facetiarum tuarum lepore docte exhilararis: uelim ad me tamen de tota coena illius ratione diligenter perscribas, ut quo me, haud scio quam laudabile, pertinax certe artium nostrarum studium, spectaculo abduxit, id mihi suauissimae tuae literae exhibeant. Scio quam tu unus omnium huic rei conscribendae sis aptus: ego certe tantum me scire arbitrabor, quantum ex tuis literis intellexero. Nam quod te huc nostra causa uenturum scribis, est id mihi quidem in optatis, sed quando te expectemus, fac plane sciam: quanquam mihi Marcili charissime cum hoc in genere toto, tum in caeteris huiusmodi quidem rebus, ita mihi comodes uelim, si tibi ut id libenter facias prius in animum induxeris. Sic enim amicis uti soleo, ut tantum ab eis contendam, quantum eorum uel fert dignitas, uel etiam patiuntur rationes. Quare si quod te facturum ostendis, ueneris, nobis gratissimum feceris, qui suauitate tua perfrui cupimus: Si non ueneris, a quo id animo feremus: etenim qui tibi in primis consultum uolumus: & alterum quidem te amoris erga me tuo tribuisse, alterum rebus tuis negare non potuisse iudicabo. Itaque nec te pluribus, ad eam istuc conficiendam rem, quam literae tuae abs te iam affectam esse significant, ipse cohortabor. Scio enim eam tibi esse curae: sed tamen urgebis opus, mihiq; ad diem promissa representabis. Quod si ut spero & opto feceris, omnia me per te consecutum putabo. Quod de Elephanto ascripsisti, plane non probo. Indicum quidem aut Afrum inedia et uerberibus domueris: iste uobis cum multo uuae succo mitificandus est, tum etiam lorca potissimum alendus: sed ita, ne studium illi uestrum in ludibrij suspensionem ueniat. Nec enim ignoras, tametsi omnium terrestrium animalium sit longe maximum, & gloriae cupidissimum

pidissimum elephas, quàm tamen suspiciosus idem sit, quamq; hominis animaduerso uestigio, statim subsistat, circumspiciet, iras proflet: nosti cætera. Vale. Ex urbe Patauio, VIII. Calend. Decemb.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

MAius atq; omnino aliud quàm sperabam nactus es ex literis meis epistolæ argumentum: qui cum uel tuo more, breui respondere, uel me etiam autore tacere potuisses (scis enim ita tibi mecum conuenire, ut tum deniq; si res coget) tamen uberrimas mihi literas remiseras, sed non eius generis, quales abs te quidem expectassem. Voluisti scilicet mihi morè gerere, & me scripto aliquo tuo laccessere. Id si ita est, nō tu quidē expectatione tua frustratus es: prouocasti enim me, sed ita mehercule quem admodum crabrones iritari solent. Equidem nisi maiorem facilitatis meæ quàm calumniarum tuarum rationem ducerem, facerem intelligeres quo cum tibi sit negotium, qui me accusandi ansam inde tibi sumpseris, unde te nobis gratias egisse oportuit. At uide quàm plane & Latine, minimeq; astute tecum ago: ni quæ tu copiose quidem & eleganter in me collegisti, ea ipse duobus uersiculis refuto omnia, causam haud dico, quare mihi hospitium statim non renuncies. Accusationis tuæ summa hæc est. Vituperandum esse me in amicitia tua, quòd non aliter ad te scripturus fuisse uidear, atq; siquid ad Ant. Marcilium scripsissem. Hic igitur primum mihi memineras, quidnam de scribendarum inter nos literarum ratione constitutum habeamus: deinde illud tibi succurrat uelim, cū mihi opus omnino non fuisse tum ad te scribere, tum uerò me etiam cum nihil esset quod darè, tamen ad te scripsisse. Ad Marcilium

cilium

cilium autem eò potissimum misisse, & quia id me factu-
rum, ei fueram pollicitus, & quia omnino habebam, quod
illum scire mea plurimum interesset. His tibi causam meã
si non probavi, æquis certe iudicibus approbabo. Tu ue-
rò quì te excuses, qui me, quòd officiosus erga te gratis
fuerim, accusare es ausus? Extra iocum mi Octauiane, cū
litteras tuas legi libenter, tum ingenio tuo sum delectatus
mirifice. Tu quanquã admonitione non eges, qui me hor-
taris & eòdem ipse uocas, tamen fac stylum exerceas, &
crebris me literis appelles. Ego enim cum ex ea re maxi-
mam uoluptatem cepero, tum te, quantum studiorum no-
strorum rationes ferent, hac in exercitatione continuero.
Saluta meis uerbis communes amicos, nominatim Bapti-
stam Egnatium, quem conscriptorum meorum ^{ἑσθίονα} esse
uoluerim, auidissime iudicium eius expecto: hortare homi-
nem ut me aliquando hac sollicitudine liberet, & per me
quidem opus totum una litura emendet: uix enim credas,
quàm mihi iam parum in eo placeam. Assem tuum Satur-
nalibus ad assem tibi præstabo. Vale. Ex urbe Patauio,
VIII. Calend. Decemb.

CHRIST. LONG. ROGERIO
BARMÆ S.

Nihil unquam minus futurum existimaui, quàm ut ti-
bi aliquem hinc commendare necesse haberem, qui
cum istic essem, & tu omnia mea causa uelle uiderere, ta-
men id ut facerem nunquam adduci potui. Nunc etsi me
præter spem de uetere illa mea sententia depulsum esse ui-
deo, facile tamē patior, nactum esse me tempus, in quo &
beneuolentia erga me tua periculum tam longe gentium
facerem, & quantum studijs nostris ingenijsq; adhuc fa-
ueres, experirer. Vidum Breleum optimum & summæ
spei

ſpei adoleſcentem uehementer diligo. Nam me & Lute-
tiæ Pariſiorum, cum primum forum attigi, obſeruare cœ-
pit, & hic tam conſtanter ſemper coluit quàm qui maxi-
me. Is cum patris literis, quaſi ex ſummo ſtudiorum ſuo-
rum curſu, domum reuocetur, intelligatq; ſe nondum eos
percepiſſe ex legitimis literis fructus, quos ſi ad metam
perueniſſet, ſeſe inde laturum ſperarat, uellet ſibi ſtudiorũ
tempus in uenientem quoq; annum prorogari. Id uerò cũ
ſe ſuis literis conſequi poſſe diffideret, neque de patris ſui
in te, atq; tua in me uoluntate dubitaret, egit mecum, ut ea
de re ad te quàm diligentiſſime perſcriberẽ. Nec ego hone-
ſtius quicquam à te petere mi Barma, nec tu illi hoc tem-
pore gratius poſſis facere. Conſiſcendi negotij ſpem nobis
aſſerũt, cum rei ipſius æquitas, tum uerò ſumma tua apud
adoleſcẽtis parentẽ uel gratia, uel autoritas, quibus illum
facile ceſſurum eſſe conſidimus. Neq; uero patri metuen-
dum eſt, ut idcirco tarda filiũ deceſſio delectet, quòd ado-
leſcentibus omnia peregre ſolutiora ſint quàm domi. No-
ſcis enim hominis ingenium, ego ſtudium & diſciplinam:
quæ mihi ſane eum eiſmodi uirũ fore pollicetur, qui ue-
ſtris paucorũ laudibus aliquando reſpondeat. Non ſoleo
temere quicquã de altero affirmare, præſertim adoleſcen-
te, qui qualis futurus ſit, præſtari nõ poſteſt, ſed ſi quo ta-
men ſum in dignoſcendis hominibus deligendisq; amicis
iudicio, ſpondeo uobis annũ item unũ additũ patris deſi-
derio, filij ſtudio, alteri multorũ annorum letitiam, alteri
ſempiternã laudẽ eſſe allaturũ. Quare quantũ me amas,
uel te potius ipſe ſcis à me obſeruari, tantum enitere &
contende, ut à patre eius tertij quoque anni acceſſionem
impetremus. Hoc te uehementer etiam atque etiam rogo.
Vale. Ex urbe Patauio, Id. Ianuar.

Chriſt